

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2024

JAN KNEŘ

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Katedra managementu a informatiky

Ekonomické aspekty obchodování s lidmi

Diplomová práce

Economic aspects of trafficking in human beings

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Ing. Stanislav Burian Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Bc. Jan Kneř

PRAHA

2024

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 15.03. 2024

Bc. Jan KNEŘ

ANOTACE

Práce se zabývá tématem obchodování s lidmi tak, aby toto téma bylo reflektováno nejen z trestněprávního a bezpečnostního hlediska. Pozornost je zaměřena také na ekonomické hledisko této formy hrubého porušování základních lidských práv směřovaného ke generování zisku pachatele, resp. pachatelů. První část práce tvoří literární rešerše vycházející z aktuálních pramenů literatury a právní úpravy. Ve druhé části práce byly analyzovány hlavní ekonomické aspekty s využitím dostupných údajů o kauzách dosud evidovaných v České republice. Tyto výstupy práce byly využity k identifikování ekonomického rozměru zájmové kategorie trestné činnosti související s obchodováním s lidmi v rovině konečného zájmu pachatelů a také způsobů a prostředků páčání této trestné činnosti směrem k obětem.

KLÍČOVÁ SLOVA

obchodování s lidmi * organizovaný zločin * migrace * sexuální vykořisťování * pracovní vykořisťování * oběť * prevence * ekonomika

ANNOTATION

The thesis deals with the topic of trafficking in human beings so that this topic is reflected not only from the criminal law and security point of view. Attention is also focused on the economic aspect of this gross violation of fundamental human rights aimed at generating profit for the perpetrator or perpetrators. The first part of the thesis is devoted to the up-to-date sources of literature and legal regulation. In the second part of the thesis, the main economic aspects were analyzed using available data on cases registered in the Czech Republic so far. These outputs of the thesis were used to identify the economic dimension of the interest category of crime related to trafficking in human beings at the level of the ultimate interest of the perpetrators as well as the ways and means of committing this crime towards the victims.

KEYWORDS

human trafficking, * organized crime * migration * sexual exploitation * labour exploitation * critical security studies * prevention * economy

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Řešený problém, cíle práce a metody zpracování	7
3. Teoretická část.....	9
3.1. Trestní zákoník.....	9
3.2. Zákon o obětech trestných činů.....	15
3.4. Strategický rámec pro boj proti obchodování s lidmi.....	20
4. Praktická část.....	27
4.1. Statistiky s údaji k obchodování s lidmi.....	28
4.2. Vybrané kauzy obchodování s lidmi	35
4.2.1. BRIDGE.....	35
4.2.2. ZBOJNÍK.....	46
4.2.3. ARCUS.....	53
4.3. Šedá zóna.....	59
4.3.1. Prostituce	59
4.3.2. Náhradní mateřství	61
5. Významné podpůrné nástroje v boji proti obchodování s lidmi	65
5.1. Prevence	65
5.2. Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi	67
6. Závěr.....	69
7. Seznam literatury.....	72

1. Úvod

Hlavní role při objasňování a vyšetřování obchodování s lidmi na území České republiky přísluší státu, tedy orgánům činným v trestním řízení. Hlavním koordinátorem politik boje proti obchodování s lidmi je Ministerstvo vnitra České republiky. Kvůli prvkům sofistikované a přeshraniční organizovanosti, bez kterých se většina případů obchodování s lidmi neobejde, je při potírání této zločinné činnosti důležitá spolupráce na úrovni národní i mezinárodní, jakož i mezi státními subjekty a neziskovými sektorem.

Vzhledem k závažnosti problému je tomuto kriminálnímu jednání věnována prioritní pozornost v rámci Národní strategie boje proti obchodování s lidmi¹ v návaznosti na poznatky z fungování Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi² a výsledků jednání členů Mezirezortní koordinační skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi.³

Téma obchodování s lidmi je sice přesně definováno, nicméně uchopit a rozebírat jej lze z mnoha hledisek. Nejběžnějším takovým hlediskem tohoto hrubého porušování základních lidských práv směřovaného ke generování zisku pachatele, resp. pachatelů, je hledisko trestněprávní, které však může být doplněno dalšími hledisky, jako jsou např. sociologické hledisko či v neposlední řadě hledisko ekonomické.

Z pohledu právního, bezpečnostního, jakož třeba i etického vzniklo značné množství dokumentů, zatímco aspektům prakticko-ekonomickým je v souvislosti s obchodováním s lidmi v odborné literatuře věnována menší pozornost. Pohled

¹ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, *Obchod s lidmi - Dokumenty*, [online]. 2024, [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx>.

² MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, PREVENCE KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICĚ. *Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi*. 2024. [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/obeti-obchodovani-s-lidmi/>.

³ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, *Mezirezortní koordinační skupina pro oblast boje proti obchodování s lidmi (MKS)*, [online]. 2024 [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/mezirezortni-koordinacni-skupina-pro-oblast-boje-proti-obchodovani-s-lidmi-mks.aspx> = „MKS byla ustanovena a její statut byl schválen usnesením vlády č. 1006 ze dne 20. srpna 2008. MKS je složena ze stálých členů, kterými jsou předseda, výkonný místopředseda a tajemník. Předsedou MKS je ministr vnitra, výkonným místopředsedou náměstek ministra vnitra pro vnitřní bezpečnost. Funkci tajemníka MKS plní ředitel odboru prevence kriminality. Stálými členy MKS jsou zástupci jednotlivých resortů (MV - včetně zástupců NCOZ, Policejního prezidia, dále MS včetně zástupce NSZ a IKSP, MŠMT, MZV, MPSV, MZ, Rady vlády pro národnostní menšiny, Rady vlády pro lidská práva, Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů), i zástupci nevládních neziskových organizací zabývajících se problematikou obchodování s lidmi (La Strada Česká republika, o. p. s., Projekt Magdala Arcidiecézní charity Praha, Diakonie ČCE a Rozkoš bez rizika o.s.) a zástupce mezivládní organizace Mezinárodní organizace pro migraci Praha (IOM Praha). ...“

ekonomický přitom může napomoci jak při ochraně potenciálních obětí, tak při předcházení protiprávnímu jednání. V konečném důsledku také může snížit systémové náklady státu spojené s potíráním jednotlivých forem obchodování s lidmi, resp. mitigací následků. Ekonomické faktory dané problematiky jsou podstatné, zejm. s ohledem na motivaci pachatelů této trestné činnosti. Mohou souviset s globalizací ekonomiky (stav a relace světové ekonomiky), mírou svobody v ekonomické oblasti, ekonomickou (ne)závislostí oběti na pachateli, typologií pachatele. To vše lze promítnout při sledování jak konečného zájmu pachatelů, tak také způsobům a prostředkům páchaní této trestné činnosti směrem k obětem.

Jedná se skutečně o dlouhodobý problém, jak naznačují jednotlivé analýzy zveřejňované v odborných publikacích, ale i dlouhodobá pozornost ze strany masmédií. Pro ilustraci lze uvést následující starší citaci:

"Každý rok se ve světě stane obětí moderního otroctví kolem 35 milionů lidí! V roce 2014 se oproti roku 2013 zvýšil počet obětí meziročně přibližně o třetinu... Zisky z této nelegální činnosti přesahují každý rok 150 miliard amerických dolarů. Bohužel se nejedná jen o problém rozvojových zemí, potýká se s ním třeba i Velká Británie nebo Česko. Počet případů obchodování s lidmi mezi těmito zeměmi v poslední době narůstá. ..."⁴

⁴ REDAKCE PRIMA ZOOM. *Jak vypadají otroci 21. století? A kolik je mezi nimi Čechů?* [online]. 26. 3. 2015. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://zoom.iprima.cz/historie/jak-vypadaji-otroci-21-stoleti-kolik-je-mezi-nimi-cechu>.

2. Řešený problém, cíle práce a metody zpracování

Hlavním cílem diplomové práce je zanalyzovat ekonomické aspekty obchodování s lidmi, a to zejména s využitím údajů o vybraných kauzách dosud evidovaných v ČR. Uvedené výstupy práce by měly napomoci identifikovat ekonomický rozměr této kategorie trestné činnosti a zasadit ji do kontextu.

Téma ekonomických aspektů jednotlivých forem obchodování s lidmi lze řešit s využitím řady literárních zdrojů. Jedním z primárních zdrojů informací diplomové práce jsou relevantní právní normy, včetně rozsudků jednotlivých, dosud objasněných a zveřejněných kauz případů obchodování s lidmi. S ohledem na množství literatury byl výběr zúžen na texty blízké České republice, v co možná nejaktuálnější podobě. Novější texty pracují s informacemi z dřívější literatury, na niž navazují či zcela odkazují, a kterou je na místě alespoň zmínit s ohledem na její význam. Takovým významným dokumentem je v boji proti obchodování s lidmi ku příkladu Úmluva o otroctví, Ženeva, 1926, vyhl. pod č. 165/1930 Sb., s Protokolem (1953)⁵; Úmluva o potlačování obchodu s lidmi a potlačování využívání prostituce druhých osob, New York, 1949 (nepublikována ve Sbírce zákonů)⁶; Protokol OSN o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména ženami a dětmi přijatý v roce 2000⁷ ⁸; Úmluva Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi, otevřena k podpisu již v roce 2005, jménem České republiky podepsána v roce 2016⁹; ale i další multilaterální smlouvy, které zahrnují vedle závazků trestně postihovat určitý druh jednání rovněž ustanovení na podporu jednotlivých forem mezinárodní justiční

⁵ Úmluva o otroctví č. 165/1930 Sb. *Dodatková úmluva o odstranění otroctví, obchodu s otroky a institucí a obyčejů otroctví podobných* v posledním znění.

⁶ Úmluva o potlačování obchodu s lidmi a potlačování využívání prostituce druhých osob, New York, 1949 (nepublikována ve Sbírce zákonů), UN General Assembly, *Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others*, A/RES/317, 2 December 1949, <https://www.refworld.org/legal/agreements/unga/1949/en/13691> [accessed 25 February 2024]. [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/5111/1/2/umluva-c-165-1930-sb-o-otroctvi/umluva-c-165-1930-sb-o-otroctvi>

⁷ Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime | OHCHR, <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/protocol-prevent-suppress-and-punish-trafficking-persons>.

⁸ Sdělení č. 18/2015 Sb. m. s., *Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Protokolu o předcházení, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi, doplňujícího Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu* v posledním znění.

⁹ Sdělení č. 33/2017 Sb. m. s., *Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi* v posledním znění.

spolupráce nebo které s ní souvisejí, jsou v oblasti boje proti obchodu s lidmi, otroctví a pornografii: Mezinárodní úmluva o potírání obchodu s děvčaty, Paříž, 1910, vyhl. pod č. 26/1913 ř. z. a pod č. 160/1922 Sb.; Mezinárodní smlouva o potírání obchodu se ženami a dětmi, Bern, 1921, vyhl. pod č. 123/1924 Sb.; Mezinárodní úmluva o potírání obchodu s dospělými ženami, Ženeva, 1933, vyhl. pod č. 32/1936 Sb., s Protokolem (Lake Success-New York); Úmluva o potírání rozšiřování necudných publikací, New York, 1910, vyhl. pod č. 116/1912 ř. z. a pod č. 184/1922 Sb.; Mezinárodní úmluva o potlačování obchodu s oplzlými publikacemi a jejich rozšiřování, Ženeva, 1923 a New York, 1947, vyhl. pod č. 96/1947 Sb.,¹⁰ jejichž myšlenky byly postupem času implementovány nejen do tuzemských právních norem, ale pracují s nimi také autoři odborných publikací a článků zabývající se problematikou obchodování s lidmi.

Další významnou skupinu zdrojů představují odborné publikace, včetně odborných článků na dané téma (dostupné z databází JSTOR, scholar apod.). Uvedené typy zdrojů doplňují závěrečné vysokoškolské práce (dostupné např. catalog.polac.cz).

Za účelem naplnění hlavního cíle práce je proveden rozbor vybraných kauz evidovaných v ČR. Konkrétně byly vybrány trestní věci s krycím názvem Bridge, Zbojník a Arcus, na kterých lze i díky informacím, již v minulosti uveřejněných, názorně přiblížit teoreticky vymezenou problematiku obchodování s lidmi. Podrobně byl pro názornost popsán první ze jmenovaných případů, zatímco další byly vypsány ve stručnosti za účelem možného srovnání aspektů trvale navázaných na danou problematiku. Kromě „tradičních“ právních aspektů těchto kauz je pozornost věnována jejich ekonomickým aspektům. Zhodnocení vybraných kauz následně umožňuje prostřednictvím zobecnění formulovat závěry práce hodnotící průvodní ekonomické aspekty daných kauz, včetně jejich významu pro tuto trestnou činnost.

¹⁰ převzato z: ŠÁMAL, Pavel, Jaroslava NOVOTNÁ a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. [cit. 2024-03-02]. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>.

3. Teoretická část

3.1. Trestní zákoník

Klíčové vymezení pojmu obchodování s lidmi pro tuzemské prostředí obsahuje ustanovení § 168 trestního zákoníku, tedy zákona č. 40/2009 Sb., s detailním rozbořem v komentářích. Trestní zákoník vymezuje obchodování s lidmi jako specifickou kategorii trestného činu, který je zařazen do dílu prvního mezi trestné činy namířené proti základním právům občanů, kdy objektem tohoto trestního činu je osobní svoboda.

§ 168

Obchodování s lidmi

- (1) Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede, dopraví, ukryje, zadržuje, přijme nebo vydá dítě, aby ho bylo užito**
 - a) jiným k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla,
 - b) jiným k odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jeho těla,
 - c) k službě v ozbrojených silách,
 - d) k otroctví nebo nevolnictví, nebo
 - e) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, anebo kdo kořistí z takového jednání,
bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.
- (2) Stejně bude potrestán, kdo jinou osobu než uvedenou v odstavci 1 za použití násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy nebo lsti anebo zneužívá jejího omylu, tísně nebo závislosti, přiměje, zjedná, najme, zláká, svede, dopraví, ukryje, zadržuje, přijme nebo vydá, aby jí bylo užito**
 - a) jiným k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla,
 - b) jiným k odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jejího těla,
 - c) k službě v ozbrojených silách,
 - d) k otroctví nebo nevolnictví, nebo
 - e) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, anebo kdo kořistí z takového jednání.

- (3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
 - b) vydá-li takovým činem jiného v nebezpečí těžké újmy na zdraví nebo smrti,
 - c) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo
 - d) spáchá-li takový čin v úmyslu, aby jiného bylo užito k prostituci.
- (4) Odnětím svobody na osm až patnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,
- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 těžkou újmu na zdraví,
 - b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo
 - c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.
- (5) Odnětím svobody na deset až osmnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 smrt.
- (6) Příprava je trestná.¹¹

Např. ve 3. vydání komentáře Trestního zákoníku, z roku 2023 T. Gřivna vymezuje trestný čin Obchodování s lidmi následovně:

„Objektem tohoto trestného činu je osobní svoboda (tzv. status libertatis, postavení svobodného člověka v tom nejširším slova smyslu), která zahrnuje volnost pohybu i sebeurčení v dalších sférách lidského života, tedy rozhodování prakticky ve všech sférách života. Předmětem ochrany tu je i lidská důstojnost, čest, nedotknutelnost osoby a další základní lidská práva, která jsou porušována praktikami podobnými otroctví.

¹¹ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění.

Chrání se zde i morální zásady, s nimiž je obchodování s lidmi v příkrém rozporu (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2016, sp. zn. 7 Tdo 1438/2016). Ustanovení není formulováno tak, aby se vztahovalo jen na přeshraniční obchodování, ale zcela obecně, takže zahrnuje i vnitrostátní obchodování s lidmi.

Ustanovení § 168 obsahuje dvě základní skutkové podstaty, které se liší především předmětem útoku. V odstavci 1 je předmětem útoku dítě. V odstavci 2 jsou předmětem útoku jiné osoby než děti (dospělí), které se však nerozhodovaly zcela svobodně, ale nacházely se v situaci, která svobodné rozhodování vylučuje (násilí, pohrůžka násilí nebo jiné těžké újmy, použití lsti, zneužití omylu, tísně nebo závislosti). Za uvedených podmínek je irelevantní, že poškozená osoba dala k jednání pachatele souhlas či jej dokonce iniciovala (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 9. 2017, sp. zn. 4 Tdo 1042/2017).“ atd. ¹²

V uvedeném komentáři jsou další důležité informace k obchodování s lidmi, včetně upozornění na implementaci závazků vyplývajících z mezinárodních smluv nebo z unijního práva. Pro potřeby práce jsou důležité popsány ekonomické aspekty obchodování s lidmi, v rámci účelu obchodování s lidmi, vztahující se konkrétně k pojmu jako je otroctví nebo nevolnictví a další:

„Otroctvím je stav fyzické osoby (otroka), která je předmětem vlastnického práva nebo jeho některých složek (srov. čl. 1 bod 1 Úmluvy o otroctví). Jinými slovy jde tedy o stav spočívající v tom, že jistým lidem se upírá povaha osobnosti, kterou se člověk liší od jiných bytostí, v důsledku čehož pak takové osoby nejsou pokládány za svobodné lidi, nýbrž v podstatě za bytosti, které jsou předmětem vlastnického práva nebo některých jeho atributů (podobně jako např. hospodářské zvíře).

Nevolnictvím se rozumí nejtěžší stupeň poddanství, kdy nevolník je zcela ekonomicky i osobně bezprávný a plně závislý na rozhodnutí vrchnosti, která ho může zásadním způsobem omezovat a v podstatě s ním i nakládat (disponovat) podobně jako se svým majetkem. Nevolník na rozdíl od otroka není tedy předmětem vlastnického práva nebo některých jeho složek, ale je bezprostředně podřízen vrchnosti, a proto se nemůže bez

¹² ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023. [cit. 2024-03-02]. ISBN 978-80-7400-893-1. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>.

zvláštního svolení vzdálit z přikázaného obvodu, nemůže uzavřít manželství, nemůže volně disponovat se svým majetkem, obracet se svobodně na soud apod.

Nucenou prací je každá práce nebo služba, která se na kterékoli osobě vymáhá pod pohrůžkou jakéhokoli trestu a ke které se řečená osoba nenabídla dobrovolně (srov. čl. 2 odst. 1 Úmluvy Mezinárodní organizace práce č. 29/1930 o nucené nebo povinné práci – vyhláška č. 506/1990 Sb.). Proto za užití k nuceným pracím je možno považovat např. jednání pachatele, který dopraví cizí státní příslušníky na území České republiky a poté jim odebere cestovní a osobní doklady, omezuje je ve svobodě pohybu, za vykonanou práci jim nevyplácí odpovídající mzdu, příkazy k práci vynucuje pohrůžkami újmy na zdraví, životě nebo bitím, přičemž uvedené osoby se ocitají ve zranitelném postavení i z důvodu neznalosti prostředí a jazyka v cizí zemi a jejich lidská svoboda a důstojnost je tak závažně omezena (srov. R 13/2015). Pohrůžkou jakéhokoli trestu se rozumí nejen trest ve smyslu trestního práva, ale i každá jiná újma spočívající ve zbavení či omezení jakéhokoli práva nebo výsady dotyčné osoby. Podle nálezu Ústavního soudu publikovaného pod č. 86/1994 Sb. (sp. zn. Pl. ÚS 37/1993) čl. 2 odst. 2 cit. Úmluvy MOP č. 29/1930 nasvědčuje tomu, že by mělo jít o veřejnoprávní vztah s pohrůžkou sankce vyplývající z poměru nadřízenosti a podřízenosti příslušných subjektů. Definice toho, co se za nucenou nebo povinnou práci nepovažuje, je pak v čl. 2 bodu 2 cit. Úmluvy MOP č. 29/1930 (vyhl. č. 506/1990 Sb.) dokonce ještě širší, než stanoví čl. 9 odst. 2 LPS.

Za nucenou práci podle tohoto ustanovení nelze tedy považovat:

- žádnou práci ani službu vymáhanou na základě zákonů o povinné vojenské službě pro práce ryze vojenské povahy,*
- žádnou práci ani službu, která tvoří součást obvyklých občanských povinností občanů země, jež se plně spravuje sama,*
- žádnou práci ani službu, která se na kterékoli osobě vymáhá v důsledku odsouzení soudním rozhodnutím, pokud se tato práce nebo služba vykonává pod dohledem a kontrolou veřejného úřadu a pokud se řečená osoba nepronajímá ani nedává k dispozici soukromým jednotlivcům, soukromým společnostem ani soukromým právnickým osobám,*
- žádnou práci ani službu vymáhanou v případech mimořádných okolností, to jest v případech války, pohromy nebo hrozící pohromy jako požáru, povodně,*

hladomoru, zemětřesení, prudké epidemie nebo zvířecí nákazy (epizootie), vpádu zvířat, hmyzu nebo škodlivých rostlinných cizopasníků a všeobecně všech okolností, jež ohrožují nebo by mohly ohrozit život nebo normální životní poměry veškerého obyvatelstva nebo jeho části,

- *menší obecní služby, které jsou vykonávány členy obce v jejím přímém zájmu, mohou proto být považovány za obvyklé občanské povinnosti připadající na členy obce, pokud mají členové obce nebo jejich přímí zástupci právo vyjádřit se ohledně potřeby takových služeb.*

Nucené práce zakazuje také Listina základních práv a svobod, která ve svém čl. 9 odst. 1 LPS stanoví, že „nikdo nesmí být podroben nuceným pracím nebo službám“, přičemž současně v odstavci 2 čl. 9 LPS stanoví případy, na které se toto ustanovení nevztahuje. Konkrétně na:

- *práce ukládané podle zákona osobám ve výkonu trestu odnětí svobody nebo osobám vykonávajícím jiný trest nahrazující trest odnětí svobody,*
- *vojenskou službu nebo jinou službu stanovenou zákonem namísto povinné vojenské služby,*
- *službu vyžadovanou na základě zákona v případě živelních pohrom, nehod nebo jiného nebezpečí, které ohrožuje životy, zdraví nebo značné majetkové hodnoty,*
- *jednání uložené zákonem pro ochranu života, zdraví nebo práv druhých.*

Podobně stanoví zákaz nucené práce i čl. 4 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podle něhož „od nikoho se nebude vyžadovat, aby vykonával nucené nebo povinné práce“. I tento článek uvádí výjimky. Nucená nebo povinná práce je zakázána také Mezinárodním paktem o občanských a politických právech publikovaným pod č. 120/1976 Sb. (srov. čl. 8 odst. 3).

Za jinou formu vykořisťování je třeba považovat jakoukoli jinou činnost pachatele, při níž získává z činnosti poškozeného jakýkoli neoprávněný majetkový prospěch. Obecně lze za ně pokládat všechny další formy získávání neoprávněného prospěchu na úkor činnosti jiné osoby při zneužívání její závislosti či pod různými formami nátlaku (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2017, sp. zn. 4 Tdo 1232/2017). Může jít i o případy, kdy se zneužívaná osoba zpravidla pod nátlakem sama smluvně zaváže vykonávat určitou práci či službu, avšak za odměnu, která je ve zjevném nepoměru k obvyklé odměně za stejnou práci nebo službu. Přitom je z hlediska pojmu

vykořisťování nerozhodné, zda poskytnutá odměna dosahuje výše minimální mzdy stanovené zvláštním právním předpisem.“¹³

Dalším z důležitých pojmů je kořistění z obchodování s lidmi, které již citovaný T. Gřivna v komentáři popisuje jako *„jakýkoli způsob získávání majetkového prospěchu z takového jednání. Patří sem např. i osoba, která za úplatu zajistí potřebné doklady nebo potvrzení za účelem vycestování do jiného státu, osoba, která takto pronajme dům např. k činnostem uvedeným pod písmeny a), b). Kořistění předpokládá, že došlo k jednání jiné osoby způsobem uvedeným v alinea 1. Je nutné rozlišit kořistění od vykořisťování. Vykořisťování je samostatná forma obchodování [písmeno c)]. I z takové činnosti může někdo jiný kořistit.“¹⁴*

S ohledem na zaměření práce nelze nechat stranou komentáře k prospěchu tedy: *„Úmysl získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch zahrnuje každé neoprávněné zvýhodnění, jehož výše činí nejméně 1 000 000 Kč (srov. § 138 a výklad k němu). K získání majetkového prospěchu nemusí dojít, postačí, že pachatel jednal v tomto úmyslu (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 5. 2013, sp. zn. 4 Tdo 366/2013).“¹⁵* a *„Úmysl získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu zahrnuje každé neoprávněné zvýhodnění, jehož výše činí nejméně 10 000 000 Kč (srov. § 138 a výklad k němu). K získání majetkového prospěchu nemusí dojít, postačí, že pachatel jednal v tomto úmyslu.“¹⁶*

Trestný čin Obchodování s lidmi do své aktuální podoby ustanovení § 168, prošel opakovaným vývojem, zejména v návaznosti na původní podobu v dnes již historických ustanoveních §§ 243 (Obchod se ženami), 216a (Obchodování s dětmi), 232a (Obchodování s lidmi), resp. 246 (Obchodování se ženami nahrazeným později trestným činem znění Obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku) trestního zákona¹⁷. Navíc existuje úzká souvislost dalších trestných činů, jako kuplířství podle

¹³ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, [cit. 2024-03-02]. ISBN 978-80-7400-893-1. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>.

¹⁴ *Tamtéž*.

¹⁵ *Tamtéž*.

¹⁶ *Tamtéž*.

¹⁷ KUČERA Václav. *Trestný čin obchodování s lidmi*, Diplomová práce. Praha, 2019. Diplomová práce. Univerzita Karlova, právnická fakulta, [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/121478/150048200.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

ustanovení § 189 trestního zákoníku, omezování osobní svobody, znásilnění, únos, vydírání, útisk, ale také je nutné brát v potaz aktivity z tzv. šedé zóny, kde o aplikaci trestního práva nelze v současném stavu uvažovat, jako je v ČR legislativně neošetřená problematika prostituce anebo tzv. náhradního mateřství.

3.2. Zákon o obětech trestných činů

Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů je důležitým zákonem ve vztahu k obchodování s lidmi, neboť zapracovává příslušné předpisy Evropské unie a upravuje práva obětí trestných činů a některých dalších osob v souvislosti se spáchaným trestným činem, poskytování peněžité pomoci obětem trestných činů státem a vztahy mezi státem a subjekty, které poskytují služby obětem trestných činů a některým dalším osobám v souvislosti se spáchaným trestným činem. Navíc jako zvlášť zranitelnou oběť vymezuje, mimo jiné oběť trestného činu obchodování s lidmi (§ 168 trestního zákoníku). Též odkazuje na subjekty, které jsou nápomocny těmto obětem.

§ 2

Vymezení pojmů

(1) Za trestný čin se pro účely tohoto zákona považuje také čin jinak trestný.

(2) Obětí se rozumí fyzická osoba, které bylo nebo mělo být trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena škoda nebo nemajetková újma nebo na jejíž úkor se pachatel trestným činem obohatil nebo měl obohatit.

(3) Byla-li trestným činem způsobena smrt oběti, považují se, utrpěli-li v důsledku smrti oběti újmu, za oběť též její příbuzný v pokolení přímém, sourozenec, osvojenec, osvojitel, manžel nebo registrovaný partner, druh nebo osoba, které oběť ke dni své smrti poskytovala nebo byla povinna poskytovat výživu. Je-li těchto osob více, považuje se za oběť každá z nich.

(4) Zvlášť zranitelnou obětí se pro účely tohoto zákona při splnění podmínek uvedených v odstavci 2 nebo 3 rozumí

a) dítě,

b) osoba, která je vysokého věku nebo je postižena fyzickým, mentálním nebo psychickým hendikepem nebo smyslovým poškozením, pokud tyto skutečnosti mohou vzhledem k okolnostem případu a poměrům této osoby bránit jejímu

plnému a účelnému uplatnění ve společnosti ve srovnání s jejími ostatními členy,

c) oběť trestného činu obchodování s lidmi (§ 168 trestního zákoníku), trestného činu znásilnění (§ 185 trestního zákoníku), trestného činu týrání svěřené osoby (§ 198 trestního zákoníku), trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 trestního zákoníku) nebo trestného činu teroristického útoku (§ 311 trestního zákoníku),

d) oběť trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, trestného činu, který zahrnoval nátlak, násilí či pohrůzku násilím, trestného činu spáchaného pro příslušnost k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo oběť trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny, jestliže je v konkrétním případě zvýšené nebezpečí způsobení druhotné újmy zejména s ohledem na její věk, pohlaví, rasu, národnost, sexuální orientaci, náboženské vyznání, zdravotní stav, rozumovou vyspělost, schopnost vyjadřovat se, životní situaci, v níž se nachází, nebo s ohledem na vztah k osobě podezřelé ze spáchání trestného činu nebo závislost na ní.

(5) Druhotnou újmou se pro účely tohoto zákona rozumí újma, která nebyla oběti způsobena trestným činem, ale vznikla v důsledku přístupu Policie České republiky, orgánů činných v trestním řízení a dalších orgánů veřejné moci, poskytovatelů zdravotních služeb, subjektů zapsaných v registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů, znalců, tlumočnicků, obhájců a sdělovacích prostředků k ní.

(6) Akreditovaným subjektem se rozumí právnická osoba, které byla rozhodnutím Ministerstva spravedlnosti (dále jen „ministerstvo“) udělena akreditace podle § 42.¹⁸

Oběti obchodování s lidmi jsou uvedeným zákonem označeny coby zvlášť zranitelné oběti s vyšším rizikem druhotné újmy nebo zastrašování ze strany pachatele. Riziku tzv. druhotné viktimizace mají zabránit speciální opatření s využitím zákonné úpravy. Více do hloubky se zabývá záležitostmi obětí komentář daného zákona. Konkrétně k pojmu poškozený, oběť, resp. zvlášť zranitelná oběť najdeme text vysvětlující znění

¹⁸ Zákon č. 45/2013 Sb. *Zákon o obětech trestných činů a o změně některých zákonů* v posledním znění.

k odstavci 2: „Pojem poškozeného je termínem procesním (§ 43 TrŘ), který užívá trestní řád. Definice poškozeného dopadá na osoby fyzické i právnické. Ve srovnání s pojmem poškozený je termín oběť užší v tom, že nezahrnuje právnické osoby. Oběti však jistě může být podnikatel – fyzická osoba, která je samostatně výdělečně činná a již byla újma způsobena v souvislosti s její samostatně výdělečnou činností, neboť se nejedná o právnickou osobu. Oběti je třeba věnovat péči, a tím zmírnit dopad trestného činu na její osobnost a kompenzovat újmu tím vzniklou. Jen fyzická osoba je schopna pociťovat útrapy. Pouze u fyzických osob lze zmírňovat jejich útrapy a předcházet sekundární viktimizaci. Právnická osoba jako umělá právní konstrukce nedisponuje vlastnostmi, které jsou příznačné pro živé bytosti. Oběť by se tak vedle jejího procesního postavení (jako poškozená osoba) měla stát subjektem (adresátem) zvláštní péče ze strany státu. Proto může (a zpravidla bude) mít oběť i postavení poškozeného v trestním řízení. K rozdílu pojmu oběť a poškozený srov. blíže úvod.“¹⁹;

dále pak např. také k odstavci 4: „Každá oběť je per se zranitelná, a proto vyžaduje citlivé a starostlivé zacházení. Přesto existují oběti, které jsou zvláště zranitelné, pokud jde o nebezpečí způsobení druhotné újmy, nebo mohou být zavražďovány pachatelem trestného činu. Některé oběti jsou pak zvláště náchylné k prohloubení svého stresu a citového zranění samotnou účastí v trestním řízení, například při výslechu. Tyto oběti potřebují speciální opatření, aby nebezpečí další viktimizace bylo omezeno na minimum. Vymezení zvláště zranitelných obětí je nesnadné. Zranitelnost může vyplývat z osobní charakteristiky oběti nebo z povahy či typu trestného činu, ze životní situace, v níž se nachází apod. Výčet zvlášť zranitelných obětí vychází z čl. 18 původního návrhu Směrnice. Změny Směrnice v průběhu legislativního procesu nebyly do zákona promítnuty v průběhu projednávání v Poslanecké sněmovně ČR. ...

... Ve výčtu jsou pod písmeny a) a c) uvedeny oběti, které jsou typicky zvlášť zranitelné, a nevyžaduje se tudíž splnění žádných dalších podmínek pro přiznání statusu zvlášť zranitelných obětí. ...

... c) Oběť trestného činu obchodování s lidmi (§ 168 TrZ) nebo trestného činu teroristického útoku (§ 311 TrZ)

¹⁹ GŘIVNA, Tomáš, a kol. *Oběti trestných činů. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. [cit. 2024-03-02]. ISBN 978-80-7400-793-4. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>.

Oběti trestného činu obchodování s lidmi vyžadují specifický přístup a jsou náchylnější k sekundární viktimizaci, proto je na ně třeba nahlížet jako na zvlášť zranitelné oběti (k tomu srov. též směrnici Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. 4. 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boje proti němu a o ochraně obětí). Obdobně čl. 22 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU vyžaduje, aby zvláštní pozornost byla věnována zejména obětem terorismu. Tato kategorie byla do zákona vložena novelou provedenou zákonem č. 56/2017 Sb. ...²⁰ Jelikož v rámci obchodování s lidmi je nutné pracovat také s tzv. sekundární viktimizací je na místě přiblížit definici druhotné újmy a újmy jako takové, jak je uvedena v komentovaném zákonu: „...tedy újmy, která nebyla oběti způsobena pachatelem, ale vznikla v důsledku přístupu jiných subjektů k oběti. Pojem druhotné újmy (sekundární viktimizace) je pojmem, který se v odborné literatuře běžně užívá a je znám i širší veřejnosti. Jiné pojmy, jejichž použití bylo zvažováno, jako například pojem „druhotná traumatizace“ se nevyskytují příliš často a mají zpravidla i jiné konotace, například v oblasti medicíny. Viktimizací se označuje proces, v jehož rámci se z potenciální oběti stává oběť reálná.

Primární újma tak vzniká v bezprostřední souvislosti se spáchaným trestným činem (například způsobením škody na majetku, zraněním osoby). Jelikož se trestný čin již stal, zákon nemůže vzniku této újmy předcházet.

Další újma může vzniknout oběti po dokonání či dokončení trestného činu jako jeho negativní důsledek, například jako důsledek reakce okolí na spáchaný trestný čin. Zdrojem druhotné újmy mohou být také orgány státu nevhodným způsobem, kterým se k oběti chovají při prověřování a vyšetřování konkrétního činu.

Zákon si klade za cíl omezit riziko druhotné újmy především ze strany policie a orgánů činných v trestním řízení. Zákonem nelze zabránit sekundární viktimizaci ze strany všech činitelů (například v důsledku způsobu reakce příbuzných, přátel, spolupracovníků apod.), proto je definice druhotné újmy zúžena jen na vyjmenované činitele – tj. na orgány veřejné moci, poskytovatele zdravotních služeb, subjekty zapsané v registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů, znalce, tlumočníky, obhájce a sdělovací prostředky.

²⁰ GŘIVNA, Tomáš, a kol. *Oběti trestných činů. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. [cit. 2024-03-02]. ISBN 978-80-7400-793-4. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>.

S okruhem uvedených činitelů korespondují i opatření k předcházení druhotné újmy v dílu pátém hlavy II.²¹

3.3. Užitečný praktický pohled neziskového sektoru

Právně-výkladový pohled problematiky obchodování s lidmi je účelné doplnit praktickým pohledem aktivní neziskové organizace La Strada²², která svou náplň práce na své domovské internetové stránce www.strada.cz shrnuje následovně: „*Pomoc poskytujeme všem, kdo se stali nebo mohou stát oběťmi trestného činu obchodování s lidmi a vykořisťování. Nabízíme jim mnoho možností, jak se s nepříznivou a trýznivou situací vypořádat a jak ochránit sebe a své blízké. Pomůžeme ale i těm, kdo si hledají práci v zahraničí a chtějí se vyvarovat možného rizika.*“²³

Ředitelka obecně prospěšné společnosti La Strada, M. Hronková, přiblížila některé poznatky z praxe v jednom z rozhovorů pro tisk: „...pojmu „*otroctví*“ se snažíme vyhýbat a spíše používáme „*obchod s lidmi*“, aby bylo hned jasné, že se jedná o velmi vážný trestný čin a ne o exkurz do historie. Zjednodušeně to znamená donutit někoho dělat práci, kterou dělat nechce, za žádné nebo nedostatečné ohodnocení a profitovat z toho. To samozřejmě může být zavádějící, protože většina lidí si s nadsázkou myslí, že v práci nemá dostatečné ohodnocení. My se tady ale bavíme o vykořisťování, donucení a o trestném činu.

Kdybychom se tedy bavili o Češích obchodovaných do zahraničí, jsou to s výjimkou nucené prostituce práce v myčkách, drobných výrobnách nebo v zemědělství, ale také jde o domácí práce, pohostinství. Podobné je to i s lidmi obchodovanými k nám. Tento sektor zkrátka hledá odvětví, kde je třeba velké množství pracovní síly bez speciální kvalifikace. Mnohdy pracují dvanáct až čtrnáct hodin denně. Dostávají minimum jídla a jsou ubytováni v hrozných podmínkách. Jsou neustále šikanováni

²¹ GRIVNA, Tomáš, a kol. *Oběti trestných činů. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. [cit. 12.3.2024]. ISBN 978-80-7400-793-4. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>.

²² Posláním La Strady Česká republika je přispívat k odstranění vykořisťování a obchodování s lidmi a poskytovat podporu a ochranu vykořisťovaným, obchodovaným a těmito jevy ohroženým lidem. La Strada Česká republika, o.p.s. je specializovaná nezisková organizace, která se zabývá prevencí obchodu s lidmi a vykořisťováním, pojmenovává jejich příčiny a důsledky, ovlivňuje veřejnou politiku a poskytuje v této oblasti sociální služby. La Strada je součástí mezinárodní organizace La Strada International. viz. LA STRADA, *Obchod s lidmi a vykořisťování jsou nepřijatelné*. [online]. 2024, [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.strada.cz/hledam-informace>.

²³ *Tamtéž*.

a zastrahování. Často tam také funguje princip takzvaných pokut. Obchodovaný člověk má dostat domluvenou výplatu, ale nakonec jsou mu z ní strhávány různé penalizace a srážky, například několik tisíc za pracovní pomůcky, za jídlo a podobně. Nebo jsou lidé v práci udržováni jen za pomoci týdenních záloh, třeba i několik měsíců.

Pokud si představíte, že jste obchodník, který má takovýchto lidí třeba padesát, asi si dokážete spočítat, jak na tom vyděláte. Dokonce bylo vypočítáno, že roční profit z jednoho obchodovaného člověka v západní Evropě a Severní Americe je asi 38 tisíc eur. Není také divu, že to je třetí nejvýnosnější trestný čin na světě, hned po pašování drog a zbraní.

Člověk totiž sám sebe málokdy identifikuje jako obchodovaného, ví, že je něco špatně, ale nepojmenuje to jako obchod s lidmi. Tenhle trestný čin je neuvěřitelně náročný na definici. Je tam plno aspektů, které musí být splněny, například donucení, kořistění, transport. Proto se snažíme nakontaktovat do prostředí, kde by k obchodu s lidmi mohlo docházet, a pro lidi v něm máme jednoduché sebeidentifikační otázky. ...“²⁴

3.4. Strategický rámec pro boj proti obchodování s lidmi

Obchodování s lidmi je problém globální, celosvětový a je na místě, že jeho řešením se nezabývají samostatně pouze jednotlivé státy, ale jsou zaujímány rovněž společné politiky v měřítku celosvětovém, případně dle jednotlivých regionů. Pro Českou republiku nejbližší společné řešení problematiky vytváří např. orgány Evropské unie.

Jedním z významných dokumentů je **Strategie pro boj proti obchodování s lidmi**²⁵, kterou dne 14.4.2021 představila Evropská komise se zaměřením na předcházení trestné činnosti, pohánění obchodníků s lidmi před soud a ochranu obětí a posilování jejich postavení. Strategie vychází z komplexního právního a politického rámce EU pro

²⁴ KADEŘÁBKOVÁ Milada, *Obchodu s lidmi se daří i v Česku. Podílíme se na něm všichni, říká Markéta Hronková* [online]. Flowee, zveřejněno 7. 5. 2020. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://www.flowee.cz/clovek/7700-obchodu-s-lidmi-se-dari-i-v-cesku-podilime-se-na-nem-vsichni-rika-marketa-hronkova#:~:text=Obchod%20s%20lidmi%20prost%C4%9B%20bude%20fungovat%2C>.

²⁵ EVROPSKÁ KOMISE, *Boj proti obchodování s lidmi - nová strategie*. [online]. Zpráva, zveřejněno 14. 4. 2021. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: https://czechia.representation.ec.europa.eu/boj-proti-obchodovani-s-lidmi-nova-strategie-2021-04-14_cs.

řešení problému obchodování s lidmi, který je zakotven ve **Směrnici o boji proti obchodování s lidmi.**²⁶

Ve sdělení Komise Evropskému Parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů o strategii EU pro boj proti obchodování s lidmi bylo o strategii napsáno mimo jiné: „... *Tato strategie určuje klíčové priority s cílem účinněji bojovat proti obchodování s lidmi. Navrhuje konkrétní opatření, která budou přijata s plným ohledem na základní práva a zaměří se na včasné zjištění a zastavení obchodování s lidmi, na pronásledování zločinců tím, aby se obchodování s lidmi změnilo z trestného činu s nízkým rizikem a vysokým výnosem na trestný čin s vysokým rizikem a nízkým výnosem, a dále na ochranu obětí a pomoc s jejich sociální reintegrací. Vzhledem k tomu, že obchodování s lidmi je obzvláště závažnou formou organizované trestné činnosti, je tato strategie úzce propojena se strategií EU pro boj proti organizované trestné činnosti na období 2021–2025.*²⁷ *Ucelené priority a klíčová opatření strategie proti organizované trestné činnosti se vztahují na obchodování s lidmi jako jev, zatímco tato strategie se zaměřuje na konkrétní prvky této trestné činnosti. ...*“

Z této strategie vyplývají údaje o počtu obětí registrovaných v Evropské unii v letech 2017 až 2018, kdy bylo uvedeno více než 14 000 obětí. Další údaj se týká právě požadovaného ekonomického aspektu, kdy byly vyčísleny odhady zisků obchodníků s lidmi ve výši 29,4 miliardy eur za jeden rok.

V rámci uvedené Strategie je vylíčeno obchodování s lidmi jako složitý kriminální jev, kdy pachatelé takového jednání dosahují zisku s využitím osob, které jsou v bezvýhodné situaci. *„Na straně poptávky mají podniky, zaměstnavatelé, uživatelé a spotřebitelé z vykořisťování obětí prospěch v podobě služeb, práce a výrobků. V celém řetězci obchodování s lidmi je obětím působena vážná krátkodobá*

²⁶ EVROPSKÁ RADA, RADA EVROPSKÉ UNIE, *Boj proti obchodování s lidmi: Rada a Evropský parlament dosáhly dohody ohledně posílení pravidel*, [online]. Rada EU Tisková zpráva, zveřejněno 23. 1. 2024. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2024/01/23/fight-against-human-trafficking-council-and-european-parliament-strike-deal-to-strengthen-rules>.

²⁷ EVROPSKÁ KOMISE, *Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o strategii EU pro boj proti organizované trestné činnosti na období 2021–2025 {SWD(2021) 74 final}*. [online]. Brusel, zveřejněno 14. 4. 2021. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0170>.

*i dlouhodobá újma, což vyžaduje okamžitou pomoc, podporu a ochranu, jakož i perspektivu opětovného začlenění, aby oběti mohly žít lépe.*²⁸

Evropské instituce jako Evropský parlament, Evropská komise a další, jsou na poli boje proti obchodování s lidmi aktivní. Výsledkem je např. studie o ekonomických, sociálních a lidských nákladech na obchodování s lidmi v EU, v návaznosti na Provádění směrnice 2011/36/EU o prevenci obchodování s lidmi a boji proti němu a o ochraně jeho obětí²⁹ a dále např. zprávy o pokroku dosaženém v boji proti obchodování s lidmi, které Evropská komise zveřejňuje každé 2 roky, v rámci zjišťování naplňování cílů evropské bezpečnostní unie³⁰ (na Čtvrtou zprávu o pokroku³¹ reagovala Evropská komise s ohledem na situaci v oblasti bezpečnostních hrozeb v souvislosti s ruskou agresí proti Ukrajině Pátou zprávou o pokroku z 13.12.2022³²).

V reakci na organizovanou trestnou činnost v Evropě, kdy obchodování s lidmi patří v rámci této skupiny mezi nejčastěji páchané trestné činy, pak koordinují donucovací orgány členských států Evropské unie spolupráci, např. cestou platformy EMPACT (Evropská multidisciplinární platforma pro boj proti hrozbám vyplývajícím z trestné činnosti).^{33 34}

²⁸ EVROPSKÁ KOMISE, *Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o strategii EU pro boj proti organizované trestné činnosti na období 2021–2025 {SWD(2021) 74 final}*. [online]. Brusel, zveřejněno 14. 4. 2021. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0170>.

²⁹ EVROPSKÝ PARLAMENT, *Zpráva o provádění směrnice 2011/36/EU o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí*. [online]. Zpráva – A9-0011/2021, zveřejněno 1.2.2021. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2021-0011_CS.html.

³⁰ EVROPSKÁ KOMISE. *Evropská bezpečnostní unie*. [online]. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/european-security-union_cs

³¹ EVROPSKÁ KOMISE. *Čtvrtá zpráva o pokroku a přílohy strategie bezpečnostní unie EU*. [online]. Zveřejněno 25.5.2022. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/publications/fourth-progress-report-and-annexes-eu-security-union-strategy_en?prefLang=cs.

³² EVROPSKÁ KOMISE. *Pátá zpráva o pokroku a přílohy strategie bezpečnostní unie EU*. [online]. Zveřejněno 13. 12. 2022. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/publications/fifth-progress-report-eu-security-union-strategy_en?prefLang=cs

³³ EVROPSKÁ RADA, RADA EVROPSKÉ UNIE. *Boj EU proti organizované trestné činnosti*. [online]. Naposledy aktualizováno 19. 2. 2024. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-fight-against-crime/#how>. „Platforma EMPACT je multidisciplinární iniciativa EU založená na zpravodajských informacích a na důkazech, jejímž cílem je řešit hlavní hrozby vyplývající z trestné činnosti, jimž EU čelí. Řídí ji členské státy a zahrnuje spolupráci velkého počtu subjektů a partnerů, včetně: donucovacích orgánů, orgánů, institucí a jiných subjektů EU, veřejných a soukromých organizací, relevantních třetích zemí. Tato iniciativa zahrnuje jak preventivní, tak represivní opatření, jakož i operativní a strategické akce.“

³⁴ EVROPSKÁ KOMISE. EMPACT fighting crime together. *Boj EU proti organizované trestné činnosti*. [online]. Naposledy aktualizováno 19. 2. 2024. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://home->

O tom, jak je potírání obchodování s lidmi pro Českou republiku důležitým a stále aktuálním tématem, svědčí aktivní kroky mnoha státních organizací, kdy hlavní snahy orgánů činných v trestním řízení o vyhledávání a objasňování jednotlivých konkrétních případů, zastřešuje a plně podporuje Vláda České republiky, která nejenže schvaluje Usnesením Vlády České republiky³⁵ Národní strategii boje proti obchodování s lidmi v České republice vždy na určité období, ale také ukládá členům vlády plnit opatření vyplývající ze Strategie spadající do jejich působnosti.

Národním koordinátorem pro oblast boje proti obchodování s lidmi je ministr vnitra, přičemž funkci Národního zpravodaje pro oblast boje proti obchodu s lidmi plní Odbor bezpečností politiky a prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR³⁶.

Prvním dokumentem v aktuálním formátu byla v reakci na význam obchodu s lidmi, jeho šíři co do forem a podob **Národní strategie boje proti obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování v České republice (2003-2005)**, která *"přinesla řadu opatření zaměřených nejen na oblast represe, ale zejména na oblast prevence a informovanosti potenciálních obětí a zlepšení postavení obětí obchodu se ženami. V období let 2003-2005 byl navržen a pilotně odzkoušen model péče o tyto oběti, který byl v následujícím období postupně institucionalizován v tzv. „Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi v České republice“.*³⁷

Dosud posledním schváleným dokumentem je **Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v České republice na období 2020-2023**³⁸, jejíž časový rozsah upravila Vláda České republiky přijetím Usnesení Vlády České republiky ze dne 7. prosince 2022 č. 1021.³⁹ Národní strategie vždy navazuje na strategie

affairs.ec.europa.eu/policies/law-enforcement-cooperation/operational-cooperation/empact-fighting-crime-together_en.

³⁵ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Usnesení Vlády České republiky ze dne 4. května 2020 č. 502 o Národní strategii boje proti obchodování s lidmi v České republice na období 2020 – 2023.* [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx>.

³⁶ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Předkládací zpráva pro parlament ČR*, 18. 6. 2016. [online]. 2024, [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://justice.cz/web/msp/mnohostranne-smlouvy/-/clanek/umluva-rady-evropy-o-opatrenich-proti-obchodovani-s-lid-2>.

³⁷ MINISTERSTVO VNITRA ČR, ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY. *Národní strategie boje proti obchodování s lidmi (pro období let 2008–2011).* [online]. Praha, 2008. [cit. 2024-03-12]. dostupné z https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/obchod_lidmi-strategie2008-2011.pdf.

³⁸ MINISTERSTVO VNITRA ČR, ODBOR PREVENCE KRIMINALITY. *Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v České republice na období 2020–2023.* [online]. Praha, 2020. [cit. 2024-03-12]. dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx>.

³⁹ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Usnesení Vlády České republiky ze dne 7. prosince 2022 č. 1021 o změně Statutu Mezirezortní koordinační skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi a o změně usnesení vlády ze dne 5. května 2020 č. 502, o Národní strategii boje proti obchodování s lidmi v České*

předchozích období, proto je její nezbytnou součástí hodnocení situace a vytyčeny jsou strategické a specifické cíle pro roky následující.

Díky tomu, že na vypracování strategií se podílí aktivní členové Mezirezortní koordinační skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi⁴⁰ s využitím praktických poznatků, strategie představuje velmi cenný dokument s poznatky o celkové situaci týkající se problematiky obchodování s lidmi, tak i k pachatelům a obětem. Rozklíčován a popsán byl princip fungování pachatelů zájmové trestné činnosti, kteří „využívají různých technik, kterými si udržují poslušnost obětí. Mezi nejčastější techniky patří: držení v dluhové závislosti (poplatky za zprostředkování zaměstnání, za dopravu, ubytování, smyšlené dluhy například za údajné rozbití pracovního náčiní a podobně); izolace od společnosti, od rodiny, komunity (omezování osobní svobody, možnost pohybu pouze pod dohledem); zabavování osobních dokladů, víz; vyhrožování ublížením na zdraví rodinným příslušníkům, zesměšnění před blízkými osobami; podsouvání nepravdivých informací týkajících se nelegálnosti jejich pobytu na území a případného zatčení policií atd. Izolace obětí je mnohdy umocněna neznalostí jazyka, případně strachem z orgánů činných v trestním řízení z důvodu špatné zkušenosti ze země původu. Může být proto velmi obtížné oběť obchodování s lidmi identifikovat.“⁴¹

"Strategickým cílem Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v České republice na období 2020–2023 je: BOJ PROTI OBCHODOVÁNÍ S LIDMI A POSÍLENÍ POMOCI OBĚTEM OBCHODOVÁNÍ S LIDMI.

Za účelem naplnění stanoveného strategického cíle se Národní strategie na období 2020-2023 zaměří na následující specifické cíle, které budou dále konkretizovány v rámci jednotlivých úkolů:

- boj proti obchodování s dětmi;
- posílení identifikace obětí obchodování s lidmi;
- prevence a pomoc obětem obchodování s lidmi;

republice na období 2020 – 2023. [online]. 7. 12. 2022. [cit. 2024-03-12]. dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx>.

⁴⁰ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Mezirezortní koordinační skupina pro oblast boje proti obchodování s lidmi (MKS)*. [online]. 2024. [cit. 2024-03-12]. dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/mezirezortni-koordinacni-skupina-pro-oblast-boje-proti-obchodovani-s-lidmi-mks.aspx>.

⁴¹ MINISTERSTVO VNITRA ČR, ODBOR PREVENCE KRIMINALITY. *Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v České republice na období 2020–2023*. [online]. Praha, 2020. [cit. 2024-03-12]. dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx>.

□ spolupráce v boji proti obchodování s lidmi na národní i mezinárodní úrovni.⁴²

3.5. Úloha Policie ČR v boji proti obchodování s lidmi

Kromě odběru orgánů, tkání a buněk a služby v ozbrojených silách, se Policie České republiky v minulosti již zabývala všemi výše uvedenými formami vykořisťování (minimálně ve stadiu prověřování). Nicméně nejčastějšími formami obchodování s lidmi, za které byli pachatelé českými soudy pravomocně odsouzeni, jsou tzv. pracovní a sexuální vykořisťování.⁴³

V rámci již zmiňované Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v České republice bylo opakovaně vytyčeno několik úkolů, resp. preventivních opatření, konkrétně k eliminaci ekonomických aspektů se blíží nejvíce bod posílení identifikace obětí obchodování s lidmi: *„...je důležité nejen šířit povědomí o obchodování s lidmi vzděláváním osob, které se mohou dostat do kontaktu s obětí obchodování s lidmi, ale též věnovat se osvětě zaměřené na potenciální oběti obchodování s lidmi. Nápomocné je i zlepšování vnímání orgánů činných v trestním řízení ze strany veřejnosti tak, aby se potenciální oběti nebály trestnou činnost oznámit. Svědecká výpověď má v rámci trestního řízení významné postavení, proto je nutné v rámci Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi Ministerstva vnitra pokračovat v motivaci zařazených osob ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení. V rámci plnění úkolů Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v České republice na období 2016 – 2019 byla aktualizována příručka pro pomoc obětem, která byla distribuována do Policie České republiky, Státního úřadu inspekce práce a Center na podporu integrace cizinců. Taktéž byla navázána spolupráce s aktéry působícími v sociálně vyloučených lokalitách formou školení v Moravskoslezském, Plzeňském a Ústeckém kraji a zajištěno průběžné vzdělávání specialistů v rámci Policie České republiky k Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi. ...“*

44

⁴² Tamtéž

⁴³ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Obchodování s lidmi*. [online]. 2024. [cit. 2024-03-12]. dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/o-nas-prevence-kriminality-obchodovani-s-lidmi.aspx?q=chJuPTE%3d>.

⁴⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČR, ODBOR PREVENCE KRIMINALITY. *Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v České republice na období 2020–2023*. [online]. Praha, 2020. [cit. 2024-03-12]. dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx>.

Specializovaným útvarům Policie České republiky pro potírání obchodování s lidmi je Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování, v jejíž dosud poslední publikované výroční zprávě je popisovaná problematika definována s ohledem na poznatky získané přímo z jednotlivých případů, tedy: „*ČR lze v oblasti tohoto typu organizované kriminality i nadále považovat za zemi cílovou, tranzitní a také za zemi zdrojovou. Kriminální organizace působící obvykle na území ČR a dalšího státu (většinou Velká Británie) zneužívaly oběti své trestné činnosti k prostituci nebo k nuceným pracím. Stav, struktura a dynamika trestné činnosti obchodování s lidmi byla v roce 2022 srovnatelná s rokem 2021. Z hlediska modu operandi došlo v roce 2022 ke zvýšení sofistikovanosti páčání trestné činnosti jednotlivými kriminálními strukturami, které při páčání trestné činnosti využívaly převážně lsti, zneužívaly vytvořenou závislost nebo oběti cíleně uváděly v omyl a až v pozdějších fázích k dosažení a udržení poslušnosti oběti používaly násilí nebo pohrůzku násilím, aby je donutily vykonávat příslušnou pracovní činnost. Pachatelé poškozeným při výplatě odebírali všechnu nebo drtivou část vydělané mzdy. Ženy pak byly často nuceny k prostituci nebo k uzavření sňatku s občany ze zemí mimo EU. Pachatelé svoje oběti nutili čerpat v bankách úvěry, kdy bankou vyplacené peníze obětem opět odebrali a splátky neplatili. Podobný modus operandi – získávání osob bez domova v ČR a jejich odesílání do zahraničí, kde vykonávají fyzicky náročnou práci bez adekvátní odměny, byl zaznamenán i v souvislosti s Německem jako s cílovou zemí.*

Novým zaznamenaným jevem jsou otázky náhradního mateřství a parazitování organizovaných kriminálních struktur na tomto fenoménu, kdy je velmi obtížné najít hranici, kdy již jde o kriminálně organizované obchodování.⁴⁵

⁴⁵ POLICIE ČR. Výroční zpráva NCOZ 2022. [online]. 29. 6. 2023. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpráva-ncoz-2022.aspx>.

4. Praktická část

Pod pojmem obchodování s lidmi jsou zahrnuty veškeré způsoby vykořisťování člověka (sexuální vykořisťování, včetně výroby pornografie a nucená prostituce; pracovní vykořisťování; odběr orgánů, tkání a buněk; služba v ozbrojených silách; jiné formy vykořisťování, které mohou zahrnovat např. nucené nebo podvodné sňatky a využívání jiných osob k trestné činnosti) za použití některé z forem donucení (např. násilí, pohrůžky, lest, zneužití omylu, tísně nebo závislosti). Děti, osoby mladší 18 let, jsou chráněny před obchodováním ještě přísněji; k trestnosti jednání stačí, je-li dítě vykořisťováno, aniž bylo použito jakéhokoliv donucení či manipulace (§ 168 odst. 1 trestního zákoníku).

Ze získaných informací je zřejmé, že pachatelé trestného činu obchodování s lidmi se tohoto dopouštějí s cílem, aby prostřednictvím svých obětí generovali co nejvyšší zisk, což mnohdy umožní slabé povědomí obětí o aktuálních možnostech co se dostupnosti sociálních služeb a vlastních nároků týká. Oběti často neznají mnohdy svá práva, ani možnosti, jakým způsobem se k jejich uplatnění dostat. Je nutné brát v potaz, že většinou se v případě zobchodovaných lidí jedná o osoby s nedostatečným vzděláním, slabou orientací v mnohdy náročném ekonomickosociálním systému. Pachatelé vůči svým obětem často zneužívají role, kdy se pasují do rolí jakéhosi spasitele, který je schopen pomoci se vším, co se týká zajištění zaměstnání a tedy budoucnosti oběti, jejíž představy o vlastní perspektivy do té doby prakticky neexistovaly. Ještě větší moc získávají ti pachatelé, kteří své oběti vykořisťují mimo domácí prostředí obětí, zejména v případech, kdy zdánlivě pro dobro oběti této vyřídí výjezd mimo domovský region, tedy do místa, ke kterému nemá absolutně žádný vztah, je zde eliminován kontakt s rodinou a známými osobami, což znamená odstříhnutí od možnosti se případně svěřit s možnými nesrovnalostmi a podáním případných stížností na stav oběti. Zcela extrémní převahu využívají nad svými oběťmi pachatelé, kteří své oběti vylákají za hranice domovského státu, kde k ještě větší dezorientaci obětí přispívá neznalost jazyka cizí země, čímž ještě více narůstá závislost oběti na pachateli.

Aby byla ještě více eliminována možnost zobchodovat jednotlivce, je na místě klást důraz na zajištění zvýšení gramotnosti osob, nejen finanční a pro ochranu těchto slabších osob apelovat ještě důrazněji na společnost jako celek, že stále existuje riziko

zavrženíhodného obchodování s lidmi, zejména jeho popisem ve veřejném prostoru, tedy způsobem dostupným nejen odborníkům, ale společnosti v celé její šíři.

K řešení problému obchodování s lidmi je nezbytné znát okruh potenciálně ohrožených osob, což nelze bez patřičné analýzy oběti ve vztahu k prostředí, ze kterého oběť trestného činu pochází. Je totiž nutno podotknout, že preventivních akcí vznikla celá řada napříč organizacemi státními, jakož i nestátními, tuzemskými i zahraničními. Zcela jistě se jedná o programy cenné s velkým potenciálem, ne vždy se však daří tyto akce dodat nejpotřebnějším adresátům, tedy osobám exponovaným vůči rizikům stát se obětí obchodování s lidmi, kteří mnohdy na své pracovní příležitosti čekají skutečně až na samém okraji společnosti, mimo dosah organizací.

4.1. **Statistiky s údaji k obchodování s lidmi**

Výstupy jednotlivých institucí, které participují na potírání trestného činu obchodování s lidmi, jsou pravidelně zpracovávány do ucelené Zprávy o stavu obchodování s lidmi v České republice, což je informativní dokument Odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra České republiky předkládaný na základě usnesení vlády České republiky ze dne 23. ledna 2008 č. 67 k Národní strategii boje proti obchodování s lidmi pro období let 2008-2011.

Zárukou relevantních informací daného dokumentu jsou původci podkladů, tedy členové tzv. Mezirezortní koordinační skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi a dalších domácích a zahraničních spolupracovníků v oblasti potírání obchodování s lidmi. Dosud poslední zpráva z roku 2023, referuje o stavu obchodování s lidmi v České republice za rok 2022 a je celkově patnáctou obdobnou výroční zprávou. V tomto dokumentu jsou zohledněny novinky legislativního charakteru, jakož i výsledky monitorování situace v České republice i ve světě. Jak je patrné z úvodu zprávy: *„Česká republika stejně jako v minulých letech byla v oblasti trestné činnosti obchodování s lidmi nejen zemí cílovou a tranzitní, ale rovněž zemí původu. Na území České republiky byly v roce 2022 jako nejčastější formy této trestné činnosti zaznamenány případy pracovního vykořisťování a nucení k prostituci, rovněž byl dokumentován jeden případ se znaky otroctví a nevolnictví. Vedená trestní řízení, zjištěné poznatky ze zájmového prostředí a mezinárodní policejní spolupráce v průběhu roku 2022 potvrdily pokračující trend případů, v nichž na území ČR došlo k cílenému vyhledávání mužů a žen ze sociálně a vzdělanostně*

slabšího prostředí, s následným vylákáním do zahraničí, a to i nadále zejména do Velké Británie.

Muži byli nuceni vykonávat fyzicky náročnou práci, za kterou dostávali nepatrnou, nebo žádnou mzdu. Pracovním prostředím pro takové osoby byly např. myčky automobilů, třídírny ovoce a zeleniny, drůbežárny, restaurace, stavby a různé výrobní podniky. Pachatelé poškozeným při výplatě odebírali celou mzdu nebo převážnou část vydělané mzdy, mnohdy prostřednictvím platebních karet, které pachatelé poškozeným spolu s účty zřídili v tamních bankovních ústavech, v některých případech navíc poškozené zadlužili úvěry na pořízené účty.

Ženy pak byly nuceny k prostituci, nebo k uzavření sňatku s občany ze zemí mimo Evropskou unii. Takové sňatky jsou označovány jako tzv. „sňatky s výhodou“ (marriages of convenience). Oběťmi sexuálního vykořisťování se stávaly ženy cizinky, které ve zdrojové zemi reagovaly na nabídky výhodného zaměstnání v ČR, které jim byly činěny obchodníky s lidmi, přičemž tyto nabídky byly smyšlené a ženy byly od počátku uváděny v omyl. Po příjezdu do ČR byly potom ženy konfrontovány s realitou, kdy v cizí zemi, bez finančních prostředků a bez znalosti jazyka byly nuceny k poskytování sexuálních služeb ať již v klasických nočních klubech, privátech nebo v agenturách nabízejících eskortní služby. Obdobným způsobem byly uváděny v omyl a v cílové zemi donucovány k poskytování sexuálních služeb i ženy – státní příslušnice ČR. U žen, které vycestovaly z ČR za prací do zahraničí byl zaznamenán i případ, kdy česká státní příslušnice se stala obětí obchodníků s lidmi a v zahraničí kromě pracovního vykořisťování byla nucena i k provozování prostituce.

V případech s podezřením na obchodování s lidmi za účelem užití k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, byl na území ČR typickým způsobem páchání model z předchozích let. Stále bylo významným činitelem tzv. „agenturní zaměstnávání“, případně se v této oblasti projevíly aktivity právnických osob, které mají povolení ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí ČR ke zprostředkování práce. Jako země původu zájemců o pracovní uplatnění, byly v roce 2022 nejčastěji zastoupeny státy z balkánského regionu, zejména Rumunsko, Bulharsko, ale též Filipíny, Nepál a Mongolsko. Dále u zaměstnanců z Ukrajiny, se velmi často jednalo o držitele polských víz. Rovněž pokračoval trend zaměstnávání moldavských státních příslušníků, kteří disponovali padělanými rumunskými doklady, které předkládali

příslušným úřadům za účelem snadnějšího přístupu na pracovní trh pro občany členských států EU. „⁴⁶

V posledním vydání Zprávy byly uvedeny tyto statistické údaje:

- 1) Do Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi MV (dále jen „Program“) bylo v roce 2022 zařazeno nově 33 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi. Celkem bylo od roku 2003 zařazeno do Programu 317 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi.
- 2) V roce 2022 bylo dle statistik dodaných Národní centrálou proti organizovanému zločinu (dále jen „NCOZ“) registrováno celkem 18 trestných činů obchodování s lidmi, z tohoto počtu bylo 9 trestných činů přímo objasněno a 3 trestné činy byly objasněny dodatečně. (v roce 2021 registrováno celkem 14 skutků).
- 3) Stále platí, že podíl cizinců na páchání této trestné činnosti je oproti občanům ČR nižší. Z 16 stíhaných a vyšetřovaných osob v roce 2022 bylo 14 občanů ČR a 2 cizinci. Z celkového počtu 16 stíhaných osob bylo 9 mužů a 7 žen. Dále se jednalo o 5 recidivistů. Jedna osoba byla nezletilá a 1 osoba byla mladistvá.
- 4) Dle údajů evidovaných Ministerstvem spravedlnosti (dále jen MS) bylo v roce 2022 zaznamenáno celkem 18 trestných činů obchodování s lidmi dle ustanovení § 168 TZ. Odsouzeno bylo celkem 13 osob – z toho bylo 7 osob odsouzeno k podmíněnému trestu odnětí svobody a 6 osob k trestům nepodmíněným (všechny v rozpětí 1-5 let).
- 5) V Registru poskytovatelů sociálních služeb je v současné době registrováno celkem 59 sociálních služeb, jejichž cílová skupina jsou oběti obchodu s lidmi. Z tohoto počtu je jich 28 zaměřených také na osoby mladší 18 let. Dotační podpora těmto organizacím ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) za rok 2022 činila 29 648 404,- Kč.

⁴⁶ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, *Obchod s lidmi - Dokumenty, Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice za rok 2022*. [online], [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx>.

- 6) Z podkladů organizace Rozkoš bez rizika (dále jen „R-R“) vyplývá, že v roce 2022 organizace poskytovala zdravotní, sociální a terapeutické služby sexuálním pracovním ve 13 krajích ČR. Celkem spolupracovali s 1 915 fyzickými osobami, poskytli 4 888 služeb.
- 7) Policejní statistiky vykazují v roce 2022 celkem 67 registrovaných trestných činů kuplířství dle ustanovení § 189 TZ. Objasněno bylo celkem 58 případů, stíháno bylo 28 osob. MS vyazuje 21 zaznamenaných případů a 18 odsouzených osob za trestný čin kuplířství dle ustanovení § 189 TZ a § 204 STZ. Trend ve vztahu k uloženým trestům zůstal i v roce 2022 nezměněný, kdy podmíněné tresty převyšují (14) nad nepodmíněnými (4).
- 8) Z celkového počtu 6 572 kontrol zaměřených na nelegální zaměstnávání byl oblastními inspektoráty práce výkon nelegální práce odhalen u 743 podnikatelských subjektů. Orgány inspekce práce při svých kontrolách odhalily celkem 2 561 nelegálně zaměstnaných fyzických osob. Jednalo se o 475 občanů ČR, 79 občanů EU a 2 007 cizinců, občanů třetích zemí. Z pohledu konkrétní formy nelegální práce cizince se v 537 případech jednalo o výkon závislé práce mimo pracovněprávní vztah, ve 1 656 případech o výkon práce v rozporu s vydaným povolením k zaměstnání nebo bez tohoto povolení, nebo v rozporu s vydanou zaměstnaneckou kartou, kartou vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrou kartou nebo bez některé z těchto karet a dále pak ve 89 případech o výkon práce cizince bez platného oprávnění k pobytu na území České republiky.
- 9) V roce 2022 provedl Státní úřad inspekce práce (dále jen SÚIP) celkem 302 kontrol přímo zaměřených na oblast zastřené zprostředkování zaměstnání. Kontroly byly provedeny u 294 podnikatelských subjektů, přičemž se jednalo o 288 právnických osob a ve 6 případech o podnikající fyzické osoby. Porušení právních předpisů bylo zjištěno při 242 kontrolách, a v rámci těchto kontrol bylo zastřené zprostředkování zjištěno u 131 podnikatelských subjektů. Kromě toho bylo zastřené zprostředkování zjištěno u dalších 128 zaměstnavatelů, a to v rámci kontrol, které byly primárně zaměřeny na jinou kontrolní oblast. Od data účinnosti nové právní úpravy zákona o zaměstnanosti, tj. od 02. 08. 2021, bylo rovněž odhaleno 126 podnikatelských subjektů, které výkon zastřené

zprostředkování zaměstnání umožnily. Kontrolami zaměřenými na potírání zastřené zprostředkování zaměstnání bylo současně zjištěno 428 osob při výkonu nelegální práce. V 17 případech se jednalo o občany ČR, v 13 případech o občany EU a v 398 případech o cizince (nejčastěji občané státní příslušnosti Ukrajina a Moldavska).

10) V roce 2022 bylo dokončeno celkem 566 kontrol, které byly zaměřeny na oblast agenturního zaměstnávání a zprostředkování zaměstnání, přičemž porušení bylo zjištěno u 196 kontrol.

11) Kontrolní činnost zaměřená na kontrolu pracovních podmínek držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny byly zahájeny od 22. 4. 2022. Orgány inspekce práce obdržely v roce 2022 celkem 54 podnětů ke kontrole souvisejících se zaměstnáváním občanů z Ukrajiny. Celkem bylo v roce 2022 realizováno 531 kontrol, z toho bylo 404 již dokončeno. Z počtu 404 dokončených kontrol bylo 193 z nich zaměřeno přímo na kontrolu pracovních podmínek držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny, 211 kontrol pak bylo primárně zaměřeno na jinou kontrolní oblast, kdy v průběhu kontroly bylo zjištěno rovněž zaměstnávání držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny. V rámci celkového počtu ukončených kontrol byly kontrolovány pracovní podmínky celkem 4 695 držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny.

12) Počet zjištěných případů zneužití chlapců a dívek k výrobě dětské pornografie se v roce 2022 oproti roku 2021 zvýšil. V roce 2022 bylo k výrobě dětské pornografie zneužito 21 chlapců a 106 dívek (v roce 2021 to bylo 10 chlapců a 90 dívek). Obdobný trend je i v oblasti dětské prostituce, kdy roce 2022 řešil OSPOD celkem 21 případů dětské prostituce (10 chlapců a 11 dívek, v roce 2021 to byli 2 chlapci a 6 dívek). Z hlediska věku jsou nejohroženější skupinou děti ve věkové kategorii od 6 do 15 let. Vyšší výskyt zneužití je z hlediska pohlaví u dívek.

13) V roce 2022 poskytovala organizace La Strada ČR ambulantní či pobytové sociální služby celkem 99 klientům a klientkám ; 62 osob (20 žen, 30 mužů a 12 dětí) navázalo spolupráci nově a 37 osob (19 žen, 14 mužů a 4 transgender osoby) pokračovalo ve spolupráci započaté již v předchozích letech. La Strada

ČR poskytovala do roku 2022 sociální služby pouze dospělým obchodovaným a vykořisťovaným osobám. V roce 2022 byly sociální služby La Strada ČR rozšířeny i o poskytování pobytových služeb matkám s dětmi, a na základě toho do služeb začaly vstupovat i osoby nezletilé v doprovodu rodičů. Věkové rozpětí klientů a klientek je široké: nejmladší dospělou osobou ve službách byl 18 letý klient a nejstarší osobou 64 letý klient. Nejmladší osobou ve službách bylo 6 leté dítě, a nejstaršímu dítěti bylo 17 let. V roce 2022 byl průměrný věk žen 37 let a průměrný věk mužů 46 let. V roce 2022 byla klientela organizace zastoupena zmocněncem v 73 případech a byly zajištěny 20 doprovody důvěrníkem k různým úkonům trestního řízení. V roce 2022 bylo klientům organizace rovněž poskytnuto 201 asistencí při kontaktu z úřady. V roce 2022 realizoval terénní tým La Strada celkem 89 terénních výjezdů.

14) V roce 2022 byla skrze Projekt Magdala poskytnuta pomoc 3 (3 ženám) obětem obchodu s lidmi, kterým byly poskytnuty komplexní sociální služby včetně ubytování. V roce 2022 pracovníci Projektu Magdala pracovali dlouhodobě s uživateli, kteří se léčí s psychiatrickou diagnózou. Dále pak pracovali se ženami, které byly v situaci prostituce a domácího násilí a aktuální situaci řešily. Projekt Magdala se soustředil hlavně na návrat těchto osob do běžného života, vystoupení z obtížné životní situace a „zkompetentňování“ těchto osob.

15) Diakonie ČCE Středisko celostátních programů a služeb v roce 2022 poskytla pobytová služba azylového bydlení poskytnuta 53 osobám. Šlo o 10 žen a 43 mužů, průměrný věk byl 39 let. Nejčastěji řešenými problémy klientů byly následující oblasti: osoba v krizi v souvislosti s pracovní problematikou (35); oběť trestné činnosti (2); nevyplacená mzda (8); nevyplacená nemocenská (1); podvod (4); pracovní úraz (1); krize v souvislosti s válečnou situací na UKR (1); obchodování s lidmi (1). V roce 2022 pracovníci uskutečnili celkem 58 terénních výjezdů. V terénu bylo osloveno přibližně 309 osob a distribuováno více než 3500 kusů informačních letáků do ubytoven i institucí po celé ČR. Služba terénní krizové pomoci poskytla v roce 2022 pomoc 134 klientům v celorepublikové působnosti.

- 16) MV financuje Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi. Na služby v rámci tohoto Programu včetně preventivních aktivit byla v roce 2022 neziskovými organizacemi vyčerpána částka 1 552 110 Kč. V rámci mimořádných aktivit souvisejících s ukrajinskými migranty v ČR byla poskytnuta částka 72 014 Kč.
- 17) V roce 2022 byly ze strany MPSV poskytnuty dotace organizacím, jejichž cílová skupina jsou zejména oběti obchodu s lidmi v celkové částce 29 648 404 Kč. Podpora naopak byla vyplacena jednotlivým organizacím v rámci I. a II. kola mimořádného dotačního řízení MPSV pro rok 2022 na úhradu výdajů sociálních služeb souvisejících s pomocí osobám u území Ukrajiny. V prvním kole bylo vyplaceno 237 405 882 Kč, ve druhém kole 103 183 558 Kč. Celkem tedy byla v roce 2022 vyplacena sociálním službám v souvislosti pomoci osobám, které uprchli před válkou na Ukrajině do ČR, částka ve výši 340 589 440 Kč.⁴⁷

Statistikám se věnují také instituce v rámci Evropské unie, např. Rada Evropské unie zveřejnila výsledky k obchodování s lidmi v rámci EU z roku 2019, kdy bylo v rámci akcí EMPACT⁴⁸, jež je stěžejní iniciativou EU v boji proti závažné a organizované trestné činnosti, zatčeno 825 osob, zjištěno 8 824 podezřelých a 1 307 potenciálních obětí, odhaleno nebo zničeno 94 organizovaných zločineckých skupin a zmrazen majetek ve výši 1,5 milionu eur na bankovních účtech, ve společnostech a webových doménách.⁴⁹

Oproti tomu některé výsledky boje EU proti organizované trestné činnosti v roce 2022 zachycené platformou EMPACT⁵⁰, již hovoří o 9 922 zatčených osobách, 4 109 identifikovaných/nahlášených potenciálních obětí obchodování s lidmi, organizovaná

⁴⁷ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, *Obchod s lidmi – Dokumenty*. [online]. 2024, [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx>.

⁴⁸ EVROPSKÁ RADA, RADA EVROPSKÉ UNIE. Infografika - Výsledky boje EU proti organizované trestné činnosti v roce 2022. [online]. Naposledy aktualizováno 21. 2. 2024. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/results-eu-fight-organised-crime-2022/>.

⁴⁹ RADA EVROPSKÉ UNIE. EU Policy Cycle to tackle organised and serious international crime 2018/2021 – EMPACT - Implementation monitoring – Factsheets of results 2019. [online]. Brussels, 5. 5. 2020. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7623-2020-INIT/en/pdf>.

⁵⁰ EVROPSKÁ RADA, RADA EVROPSKÉ UNIE. *Boj EU proti organizované trestné činnosti*. [online]. Naposledy aktualizováno 19. 2. 2024. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-fight-against-crime/#empact>.

majetková trestná činnost: zajištěno 31 533 000 eur, Finanční prostředky z trestné činnosti: zajištěno 7 000 000 eur.⁵¹

4.2. Vybrané kauzy obchodování s lidmi

Pro detailnější analytický vhled právě k tomuto problému se práce zabývá medializovanými, níže popsányi případy, které jsou významné nejen svým rozsahem, ale zejména také z hlediska dalšího řešení obchodování s lidmi. Jedná se o kauzy s pracovním názvem BRIDGE, ZBOJNÍK a ARCUS, které svým rozsahem ukazují, jak pachatelé v rámci obchodování s lidmi své oběti poškozují v jiných místech a v jiném časovém období, různorodými způsoby, kdy však společným jmenovatelem těchto rozdílných pachatelů je zisk v co nejvyšší míře na úkor poškozených, resp. zvláště zranitelných obětí trestného činu.

Za všechny budiž podrobně popsán zejména případ BRIDGE, který se podařilo objasnit orgánům činným v trestním řízení ČR v mezinárodní spolupráci.

4.2.1. BRIDGE

V květnu 2021 byl Vrchním soudem v Praze vyneseno již pravomocný rozsudek v trestní věci vedené pod krycím názvem BRIDGE, přičemž hlavní podezřelý byl odsouzen k 18 letům odnětí svobody nepodmíněně, a to za využití § 43 trestního zákoníku, ukládání úhrnných a souhrnných trestů při spáchání vícečinného souběhu většího počtu trestných činů (zvýšení trestní sazby 15 let o třetinu), další z pachatelů k 9 letům odnětí svobody nepodmíněně, další 6 let odnětí svobody nepodmíněně a další 2 odsouzení obdrželi podmíněné tresty.⁵²

Uvedený případ vzbudil svým rozsahem a brutalitou zájem médií, kdy například internetový server Novinky.cz o výsledku trestního řízení informoval 20. 5. 2021 veřejnost následovně: " *Za obchodování s lidmi, znásilnění a další trestné činy si Július Rigo odsedí 18 let ve vězení. ... Rigo spolu s dalšími čtyřmi lidmi mezi roky 2004 a 2016 nalákali minimálně 12 povětšinou sociálně slabých a nemajetných lidí*

⁵¹ <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/results-eu-fight-organised-crime-2022/>

⁵² MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, *Obchod s lidmi - Dokumenty*, Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice za rok 2022. [online], [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx>.

ze severu Čech za vidinou „lepšího života“ do Velké Británie, konkrétně do Manchesteru. Tam je ovšem ubytovali v naprosto nevyhovujících podmínkách a sebrali jim doklady. Mužům většinou sehnali práci v myčkách aut nebo jako uklízeči, ženy se pak v drtivé většině věnovaly prostituci. Jak muži, tak ženy si ale příliš nevydělalí, protože museli odevzdat drtivou většinu výdělku právě Rigovi a spol. Celkem šlo v přepočtu o skoro 16 milionů korun. Rigo je odsouzený i za znásilnění jedné z žen. Navíc ještě za dvojí manželství, protože si před časem vzal svou manželku Darinu v Mostě, i když byl už od roku 2013 ženatý s jinou ženou.

Darina Cicková, dříve Rigová, dostala za obchodování s lidmi devět let, další z obžalovaných Karel Ádám si za stejný trestný čin odsedí šest let. Třetí z obžalovaných Josef Rigo dostal za vydírání jeden a půl roku dlouhý podmíněný trest. A konečně poslední z obžalované pětice Blanka Sarköziová je stíhaná jako uprchlá a dostala za kuplířství dvouletou podmínku. ... ⁵³

Dne 24. 11. 2021 Nejvyšší soud rozhodl pod sp. zn. 8 Tdo 1127/2021 o odmítnutí dovolání obviněného J.R. a D.R. v této věci, tedy proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 5. 2021, sp. zn. 2 To 27/2021, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 1 T 2/2019. Nejvyšším soudem byla naopak potvrzena coby úplná a správná skutková zjištění soudu prvního stupně.

„ ...Rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 6. 11. 2019, sp. zn. 1 T 2/2019, byl obviněný J. R. uznán vinným v bodě I. zločinem obchodování s lidmi podle § 168 odst. 2 písm. e), odst. 3 písm. d), odst. 4 písm. a), b) tr. zákoníku, v bodě III. zločinem znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea první, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. c) tr. zákoníku, v bodě IV. zločinem vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. e) tr. zákoníku, v bodě V. přečinem nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku a v bodě VI. přečinem dvojího manželství podle § 194 odst. 1 tr. zákoníku. Za to byl podle § 168 odst. 4 tr. zákoníku a § 43 odst. 1 tr. zákoníku odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody ve výměře 18 let, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou.

⁵³ NOVINKY.CZ. Znásilnění, obchodování s lidmi i dvojí manželství. Šéf otrokářského gangu si odsedí 18 let. [online]. Novinky, zveřejněno 7. 5. 2020. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/krimi-znasilneni-obchodovani-s-lidmi-i-dvoji-manzelst-sef-otrokarskeho-gangu-si-odsedi-18-let-40360826>.

Podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku mu byl dále uložen trest propadnutí věci, a to mobilního telefonu značky Samsung model S11-6531F bílé barvy, IMEI: XY, včetně baterie a SIM karty společnosti O2 s telefonním číslem XY. Obviněná D. R. byla uznána vinnou v bodě I. zločinem obchodování s lidmi podle § 168 odst. 2 písm. e), odst. 3 písm. d), odst. 4 písm. b) tr. zákoníku a v bodě VI. přečinem dvojího manželství podle § 194 odst. 2 tr. zákoníku. Za to byla podle § 168 odst. 4 tr. zákoníku a § 43 odst. 1 tr. zákoníku odsouzena k úhrnnému trestu odnětí svobody ve výměře 9 let, pro jehož výkon byla podle § 56 odst. 3 tr. zákoníku zařazena do věznice s ostrahou. Obviněný K. Á. byl uznán vinným v bodě II. zločinem obchodování s lidmi podle § 168 odst. 2 písm. e), odst. 3 písm. d) tr. zákoníku. Za to byl podle § 168 odst. 3 tr. zákoníku odsouzen k trestu odnětí svobody ve výměře 6 let, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku mu byl dále uložen trest propadnutí věci, a to mobilního telefonu značky Navon Mizu BT 60 černé barvy, včetně baterie, 1. IMEI: XY, 2. IMEI: XY včetně SIM karty společnosti O2 č. XY, SIM karty společnosti Lebara č. XY, SIM karty společnosti Lebara č. XY. Podle § 71 odst. 1 tr. zákoníku mu byl uložen trest propadnutí náhradní hodnoty, a to finanční hotovosti 26 000 Kč zajištěné usnesením Policie České republiky ze dne 24. 4. 2018, č. j. NCOZ-2043-432/TČ-2017-411300. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněným J. R. a D. R. uložena povinnost společně a nerozdílně vydat poškozenému T. F., nar. XY, bezdůvodné obohacení ve výši 14 439 Kč, poškozenému D. K., nar. XY, bezdůvodné obohacení ve výši 26 793 Kč, a to k rukám jejich zmocněnce J. Š., advokáta, IČ: XY, se sídlem XY, dále poškozenému P. P., nar. XY, bezdůvodné obohacení ve výši 2 943 127 Kč a poškozené M. R., nar. XY, bezdůvodné obohacení ve výši 1 724 725 Kč, a to k rukám jejich zmocněnkyně R. P., advokátky, IČ: XY, se sídlem XY. Podle § 229 odst. 2 tr. ř. byl poškozený T. F. se zbytkem svého nároku na vydání bezdůvodného obohacení odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněnému J. R. uložena povinnost zaplatit poškozenému P. P., nar. XY, nemajetkovou újmu ve výši 100 000 Kč a poškozené M. R., nar. XY, nemajetkovou újmu ve výši 100 000 Kč, a to k rukám jejich zmocněnkyně R. P., advokátky, IČ: XY, se sídlem XY. Tímtež rozsudkem bylo v dalším rozhodnuto o vině (body VII., VIII. výroku o vině) a trestech spoluobviněných B. S. a J. R. ...⁵⁴

⁵⁴ NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení č. j. 8 Tdo 1127/2021. 24. 11. 2021.

Ke zločinu obchodování s lidmi se v rámci Usnesení Nejvyššího soudu vztahuje bod I. a II., se zrekapitulovaným skutkovým zjištěním: „...obvinění J. R. a D. R. pod bodem I. výroku o vině

v době nejméně od května roku 2004 do 12. 12. 2016 v XY, okr. XY, XY, XY, okr. XY, a na dalších místech Ústeckého kraje, pod příslibem lepšího života zjednali osoby žijící ve špatných sociálních podmínkách k odjezdu do Velké Británie, popřípadě je zjednali ve Velké Británii, kde je na různých místech v Manchesteru ubytovali, některým z nich odebrali osobní doklady, opakovaným fyzickým napadáním, pohrůzkami fyzickým napadáním a zneužívající jejich tísně je nutili k různým pracím a k prostituci, spotřebovali jim náležící sociální dávky, zneužívali je k bankovním podvodům vůči britským bankám a k nelegálním sňatkům s osobami pocházejícími z území mimo Evropskou unii, přičemž finanční prostředky získané uvedenými způsoby sami spotřebovali, konkrétně

- S. P., nar. XY, prostřednictvím sociální sítě Facebook nabídli, že může bydlet u nich v domácnosti, S. P. se k nim společně se svým manželem P. P. nastěhovala v blíže nezjištěné době v průběhu roku 2013, následně zneužili její osobní situace, kdy neměla ve Velké Británii odpovídající zázemí, a donutili ji k provozování prostituce, k níž ji poté obviněný J. R. nutil i opakovaným fyzickým a psychickým napadáním – taháním za vlasy, fackováním, kopáním do zad a zavíráním v místnosti bez jídla a vody, veškeré takto vydělané peníze musela odevzdávat obviněným, pod jejich nátlakem založila několik bankovních účtů v britských bankách, ze kterých obvinění následně podvodným způsobem získali blíže nespecifikovanou finanční hotovost a za úplatu se vdala za osobu nigerijské státní příslušnosti Ch. I. U., nar. XY, a pokusila se vdát za osobu nigerijské státní příslušnosti Ch. E. Ch., nar. XY, přičemž k tomuto nedošlo na základě zásahu britských úředníků, přičemž peníze získané ze svatby inkasovali obvinění, tímto způsobem si neoprávněně opatřili prospěch ve výši nejméně 5 796 206 Kč, v průběhu pobytu u obviněných manželů R. opakovaně otěhotněla, nejméně v jednom případě bylo její těhotenství přerušeno v důsledku fyzického napadení ze strany obviněného J. R., který ji opakovaně udeřil a kopl do oblasti břicha, přičemž J. R. v době napadení věděl o jejím těhotenství a napadl ji proto, že jako těhotná by pro něj nemohla provozovat prostituci, na základě jednání obviněného J. R. se u ní vyvinula posttraumatická stresová porucha projevující se mimo jiné

neodbytnými vzpomínkami, straněním se lidí a vyhýbání se činností a situacím upomínajícím traumatický zážitek,

- P. P., nar. XY, poté, co se k obviněným společně se svou manželkou S. P. v blíže nezjištěné době v průběhu roku 2013 nastěhoval, nejprve zneužívající jeho osobní situace, kdy neměl ve Velké Británii odpovídající zázemí, byly mu obviněnými odebrány osobní doklady a neuměl anglický jazyk a následně i násilím, kdy ho obžalovaný J. R. opakovaně údery pěstmi do různých částí těla fyzicky napadal, donutili k práci na myčce aut a následně v restauraci San Carlo v Manchesteru, kdy veškeré takto vydělané peníze musel odevzdávat obviněným, žádali ho, aby se za úplatu oženil s blíže neustanovenou ženou, pocházející z území mimo Evropskou unii, k čemuž nedošlo, tímto způsobem si neoprávněně opatřili prospěch ve výši nejméně 2 943 127 Kč,

- L. K., nar. XY, pod příslibem zaměstnání a lepšího života, zjednali v blíže nezjištěné době v průběhu roku 2015 v XY, okr. XY, k odjezdu do Velké Británie, zde jí odebrali osobní doklady a zneužívající její osobní situace, kdy neměla ve Velké Británii odpovídající zázemí, neuměla anglický jazyk a pod pohrůzkou, že jí i s dětmi vyhodí z domu, ji nutili k provozování prostituce, veškeré takto vydělané peníze musela odevzdávat obviněným, pod jejich nátlakem založila několik bankovních účtů v britských bankách, ze kterých obvinění následně podvodným způsobem získali blíže nespecifikovanou finanční hotovost, dále jí žádali, aby se za úplatu vdala za osobu pocházející z území mimo Evropskou unii, k čemuž nedošlo, jí náležitě sociální dávky zasílali do České republiky matce obviněného J. R., H. R., nar. XY, tímto způsobem si neoprávněně opatřili prospěch ve výši nejméně 2 333 053 Kč, na základě jednání obviněného J. R. se u ní vyvinula posttraumatická stresová porucha projevující se mimo jiné neodbytnými vzpomínkami, straněním se lidí a vyhýbání se činností a situacím upomínajícím traumatický zážitek,

- M. K., nar. XY, zjednal obviněný J. R. v XY k odjezdu do Velké Británie, kam společně odjeli v květnu roku 2004, a zde jej obviněný J. R. od počátku sám a od roku 2009 společně s obviněnou D. R. nutili k pracím v obchodních domech Tesco, Sainsbury a na myčkách aut, a to obviněný J. R. i násilím, kdy ho opakovaně fackoval a udeřil jej pěstí do obličeje, přičemž poškozený veškeré takto vydělané peníze musel odevzdávat obviněným, pod jejich nátlakem založil několik účtů

v britských bankách, ze kterých obvinění následně podvodným způsobem získali blíže nespecifikovanou finanční hotovost, za úplatu se oženil s osobami nigerijské státní příslušnosti A. F. O., nar. XY, a následně i s P. E. O., nar. XY, kdy takto získané peníze inkasovali obvinění, zařídili mu v Británii sociální dávky, které sami spotřebovali, tímto způsobem si neoprávněně opatřili prospěch ve výši nejméně 2 080 581 Kč,

- M. R., nar. XY, pod příslibem lepšího života zjednali v XY, okr. XY, k odjezdu do Velké Británie, kam společně odjeli v květnu roku 2015, zde ji opakovaným fyzickým napadáním donutili k provozování prostituce, veškeré takto vydělané peníze musela odevzdávat obviněným, pod jejich nátlakem založila bankovní účet u jedné britské banky, ze kterého se obvinění následně podvodným způsobem pokusili získat blíže nespecifikovanou finanční hotovost, dále ji žádali, aby se za úplatu vdala za osobu pocházející z území mimo Evropskou unii, k čemuž nedošlo, tímto způsobem si neoprávněně opatřili prospěch ve výši nejméně 1 724 725 Kč,

- J. S., nar. XY, v blíže nezjištěné době v průběhu roku 2014 vzali k sobě domů poté, kdy mu nevyšlo zaměstnání v jiné části Velké Británie a zneužívající jeho tísně, kdy neměl ve Velké Británii odpovídající zázemí a odebrali mu osobní doklady a následně i násilím, kdy ho obviněný J. R. opakovaně fackoval a dával mu rány pěstí do obličeje, ho nutili k pracím na myčkách aut, kdy veškeré takto vydělané peníze musel odevzdávat obviněným, tímto způsobem si neoprávněně opatřili prospěch ve výši nejméně 467 011 Kč,

- A. K., nar. XY, vzali k sobě domů v blíže nezjištěné době v průběhu roku 2015 poté, kdy se tato se svou sedmiměsíční dcerou po odjezdu K. Á. do České republiky ocitla sama ve Velké Británii, nutili ji, zneužívající této situace, k provozování prostituce, kdy A. K. jim musela odevzdávat veškeré takto vydělané peníze, požadovali po ní, aby uzavřela sňatek s osobou pocházející z území mimo Evropskou unii, k čemuž nedošlo a založili na její jméno bankovní účet, ze kterého následně podvodným způsobem získali blíže nespecifikovanou finanční hotovost, tímto způsobem si neoprávněně opatřili prospěch ve výši nejméně 363 439 Kč,

- P. E., nar. XY, po jeho odchodu z dětského domova, kdy neměl kde bydlet, pod příslibem zaměstnání a lepšího života v létě roku 2014 zjednali v XY k odjezdu do Velké Británie, zde mu odebrali osobní doklady a zneužívající jeho tísně,

kdy neměl ve Velké Británii žádné zázemí a následně i násilím, kdy ho obviněný J. R. odstrčil na sedačku, jej nutili k pracím na myčkách aut a v restauraci, veškeré takto vydělané peníze musel odevzdávat obviněným, pod jejich nátlakem založil bankovní účet nejméně u jedné britské banky, ze kterého obvinění následně podvodným způsobem získali blíže nespecifikovanou finanční hotovost, tímto způsobem si neoprávněně opatřili prospěch ve výši nejméně 149 589 Kč,

- M. G., nar. XY, pod příslibem zaměstnání a lepšího života zjednali společně s jeho přítelkyní L. K. v blíže nezjištěné době v průběhu roku 2015 v XY, okr. XY, k odjezdu do Velké Británie, zde mu odebrali osobní doklady a zneužívajíce jeho osobní situace, kdy neměl ve Velké Británii odpovídající zázemí, ho nutili k práci na myčce aut, veškeré takto vydělané peníze musel odevzdávat obviněným, pod jejich nátlakem založil bankovní účet nejméně u jedné britské banky, ze kterého obvinění následně podvodným způsobem získali blíže nespecifikovanou finanční hotovost, tímto způsobem si neoprávněně opatřili prospěch ve výši nejméně 35 020 Kč,

- D. K., nar. XY, vzali k sobě domů v blíže nezjištěné době v průběhu roku 2016, zneužívajíce jeho tísně, kdy neměl ve Velké Británii odpovídající zázemí, pod pohrůžkou ztráty bydlení, ho nutili k pracím na myčce aut, kdy veškeré takto vydělané peníze musel odevzdávat obviněným, tímto způsobem si neoprávněně opatřili prospěch ve výši nejméně 26 793 Kč,

- T. F., nar. XY, vzali k sobě domů v blíže nezjištěné době v zimě roku 2016, zneužívajíce jeho tísně, kdy neměl ve Velké Británii žádné zázemí, ho nutili k práci na myčce aut, kdy veškeré takto vydělané peníze musel odevzdávat obviněným, žádali jej, aby si z důvodu následného podvodného jednání založil ve Velké Británii bankovní účet, kdy T. F. toto odmítl s tím, že ztratil osobní doklady, tímto způsobem si neoprávněně opatřili prospěch ve výši nejméně 14 439 Kč,

daným jednáním si neoprávněně opatřili prospěch v celkové výši nejméně 15 906 983 Kč,

obviněný K. Á. pod bodem II. výroku o vině

v době od roku 2014 do roku 2017 ve Velké Británii, v Manchesteru, zneužívaje tísně poškozených, kteří neměli ve Velké Británii dostatečné zázemí, pod pohrůžkou

vyhození na ulici, nutil poškozené k prostituci a k pracím na myčce aut, takto získané finanční prostředky sám spotřeboval, kdy konkrétně,

- A. K., nar. XY, vzal společně s její čerstvě narozenou dcerou k sobě domů, v blíže nezjištěné době v průběhu roku 2014, nutil ji, zneužívaje této situace, pod pohrůzkou ztráty obydlí, k provozování prostituce, kdy mu musela odevzdávat veškeré takto vydělané peníze, následně ji k provozování prostituce, v blíže nezjištěné době v průběhu roku 2015, prodal J. a D. R., tímto způsobem si neoprávněně opatřil prospěch ve výši nejméně 247 231 Kč,

- B. K., nar. XY, zjednal v blíže nezjištěné době v roce 2014 pod příslibem lepšího života k odjezdu do Velké Británie, zde využil toho, že B. K. neměl ve Velké Británii žádné zázemí, kdy pod pohrůzkou ztráty obydlí jej přinutil k práci v pekárně, masokombinátu a na myčce aut, převážnou část takto vydělaných peněz musel B. K. odevzdávat obviněnému, založil na jeho jméno tři bankovní účty, ze kterých následně podvodným způsobem získal blíže nespecifikovanou hotovost, vyřídil na jeho jméno sociální dávky, které následně sám spotřeboval, tímto jednáním si neoprávněně opatřil prospěch ve výši nejméně 103 883 Kč,

- L. K., nar. XY, po dobu jednoho měsíce na jaře roku 2015 zneužívaje situace, že neměla ve Velké Británii žádné zázemí, nutil k provozování prostituce, kdy mu musela odevzdávat polovinu takto vydělaných peněz, tímto jednáním si neoprávněně opatřil prospěch ve výši nejméně 14 923 Kč,

daným jednáním si neoprávněně opatřil prospěch v celkové výši nejméně 366 037 Kč,

...⁵⁵

Na uvedeném příkladu lze demonstrovat, jak je samotný trestný čin vůči jednotlivým obětem rozsahem široký, tedy kolik jednotlivých jednání je v něm obsaženo. Bezesporu pojitkem těchto jednotlivých konání pachatelů je motivace pachatele ekonomickým ziskem na úkor obětí. Zbavení svobody je klíčové k realizaci vykořisťování obětí, které jsou u obchodování s lidmi většinou již tipovány pro jejich budoucí roli dle aktuálního postavení ve společnosti, které vyplývá z nižší duševní

⁵⁵ NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení č. j. 8 Tdo 1127/2021. 24. 11. 2021.

vyspělosti, vzdělání obecného, jakož i ekonomické gramotnosti jednotlivce, který je vinou uvedených nedostatků lépe manipulovatelný.

Vrchní soud v rámci svého rozhodnutí 2 To 27/2021 konstatoval, že „K trestnímu stíhání pachatelů trestné činnosti nazývané jako „obchod s lidmi“ pak Českou republiku historicky zavazuje řada mezinárodních vícestranných úmluv (§ 9 tr. zákoníku), např. Mezinárodní úmluva o potírání obchodu s děvčaty uzavřená 4. 5. 1910 v Paříži (vyhl. č. 26/1913), Mezinárodní úmluva o potírání obchodu se ženami a dětmi uzavřená 30. 9. 1921 v Bernu (vyhl. č. 123/1924), Úmluva o otroctví uzavřená 25. 9. 1926 v Ženevě (vyhl. č. 165/1930), Úmluva o potlačování obchodu s lidmi a potlačování využívání prostituce druhých osob uzavřená v New Yorku 2. 12. 1949 a novodobě též Směrnice o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/SVV (č. 2011/36/EU). V tomto směru je tedy dána příslušnost k projednání a rozhodnutí o uvedených trestných činech českým justičním orgánům. Obchodování s lidmi je dle citované Směrnice chápáno jako závažný trestný čin, který je často páchán v rámci organizované trestné činnosti, představuje hrubé porušení základních práv a je výslovně zakázán Listinou základních práv Evropské unie. Prevence obchodování s lidmi a boj proti němu jsou pro Unii i její členské státy prioritou. Touto směrnicí se uznává specifické hledisko obchodování s lidmi související s pohlavím a skutečnost, že ženy a muži se stávají oběťmi obchodování s lidmi pro odlišné účely. Z tohoto důvodu by i opatření v oblasti podpory a pomoci měla v případě potřeby zohledňovat hledisko pohlaví. Odrazující a podněcující faktory se mohou lišit v závislosti na dotčených odvětvích, jako je obchodování s lidmi v sexuálním průmyslu nebo pro účely vykořisťování jako pracovní síly, například v odvětví stavebních prací, v zemědělství nebo pro práce v domácnosti. Donucovací orgány členských států by měly pokračovat ve spolupráci v zájmu posílení boje proti obchodování s lidmi. V této souvislosti má zásadní význam úzká přeshraniční spolupráce, včetně sdílení informací a osvědčených postupů, jakož i pokračování v otevřeném dialogu mezi policejními, justičními a finančními orgány členských států. Koordinace vyšetřování a trestního stíhání případů obchodování s lidmi by navíc měla být usnadněna posílením spolupráce s Europolem a Eurojustem, zřízením společných vyšetřovacích týmů, jakož i prováděním rámcového rozhodnutí Rady 2009/948/SVV ze dne 30. listopadu 2009 o předcházení kompetenčním sporům při výkonu pravomoci

*v trestním řízení a jejich řešení. Takovýto postup citovanou směrnicí předpokládané spolupráce byl zvolen i v tomto konkrétním případě.*⁵⁶

Rozhodnutí se zabývá také majetkovým prospěchem, resp. škodou: „*Pokud se pak týká stanovení výše majetkového prospěchu v případě jednání obžalovaných J. R. a D. R. pod bodem ad I. výroku napadeného rozsudku, zde soud I. stupně rovněž vycházel z obsahu provedených důkazů, a to výpovědí poškozených, které následně porovnával se zprávami britských policejních orgánů a britských orgánů státní správy, kdy postupoval důsledně dle zásady in dubio pro reo, a vycházel vždy u každého z poškozených z částky, která byla bezpečně prokázána. ... Konečně v rámci adhezního řízení soud I. stupně rozhodoval i o nárocích poškozených na přiznání nemajetkové újmy či vydání bezdůvodného obohacení vůči obžalovaným Jú. a D. R. Poškození včas a řádně se připojili se svými nároky v trestním řízení a mají tak postavení osob podle § 43 odst. 3 tr. řádu. Správným a zákonným byl shledán výrok o přiznání nemajetkové újmy v penězích poškozeným P. P. a M. R. Tento byl přiznán způsobem předvídaným v ust. § 2951 odst. 2 obč. Zákoníku, a to ve výši, kterou lze v daném případě shledat jako zcela adekvátní, odpovídající nepřípustným zásahům do osobní sféry obou poškozených. Odvolací soud toliko považuje za potřebné dodat, že zadostiučinění musí být poskytnuto v penězích, nezajistí-li jeho jiný způsob skutečné a dostatečné účinné odčinění způsobené újmy. Jednalo se o zásah neoprávněný, resp. protiprávní a mezi jednáním a následkem je příčinná souvislost (srov. rozsudek NS ČR sp. zn. 30 Cdo1602/99). Za nemajetkovou újmu se pak považuje příkoří, které se projevuje jinde než na majetku. Nelze odhlédnout ani od závažnosti společenské škodlivosti (pozn. skutek je též právně posouzen jako zvlášť závažný zločin; § 14 odst. 3 tr. zákoníku). Negativní důsledky do osobnostní sféry poškozených je třeba považovat za natolik závažné, že zde zjevně nepřichází do úvahy morální zadostiučinění. Při stanovení výše nemajetkové újmy v penězích je však vždy dodržet zásadu proporcionality a přiměřenosti (srov. např. rozhodnutí NS ČR sp. zn. 8 Tdo 46/2013, 8 Tdo 1415/2013). Základem analýzy pro určení výše nemajetkové újmy v penězích je zjištění takových okolností, které soudu umožní založit svoji úvahu na určitém kvantitativním posouzení základních souvislostí posuzovaného případu. Tato výše musí být přiměřená, aby nešlo jen*

⁵⁶ VRCHNÍ SOUD V PRAZE. Usnesení č. j. 2 To 27/2021. 20. 5. 2021.

o formální gesto, musí být i reálně a fakticky dosažitelná a nemůže být ve vztahu k obžalovanému úplně likvidační, přičemž musí být u něho zachována alespoň určitá motivační stránka. Tyto podmínky pak byly v daném případě zcela splněny. Soud I. stupně pak rovněž nemohl jít nad rámec návrhu učiněného poškozenými. Pokud se pak týká povinnosti k vydání bezdůvodného obohacení, soud I. stupně na str. 199 – 202 napadeného rozsudku podrobně rozebírá, proč vyhověl uplatněným nárokům v plné výši. Rozebírá mechanismus výpočtu bezdůvodného obohacení, které vzniklo na straně obžalovaných J. R. a D. R. z titulu kořistění z práce poškozených T. F., P. P., M. R. a D. K., když ti museli odevzdávat obžalovaným vydělané finanční prostředky ve výši, na který neměli obžalovaní právní nárok. Správně tedy soud I. stupně shledal mezi jednáním obžalovaných a vzniklým bezdůvodným obohacením příčinnou souvislost a zavinění na straně obžalovaných. I zde shledává odvolací soud napadený rozsudek zákonný a úvahy soudu I. stupně správné.⁵⁷

Jak ze shora uvedeného případu vyplývá, odsouzení z uvedené organizované zločinecké skupiny (J. R. a D. R.) si svým protiprávním jednáním za období bezmála třinácti let (nejméně 12 let a 7 měsíců) prokazatelně přišli na částku nejméně 15 906 983,-Kč a další odsouzený z této skupiny získal částku 366 037,-Kč v rozmezí tří let mezi rokem 2014 a 2017. Jak soud ve svém rozsudku konstatoval odsouzení se trestné činnosti dopouštěli mimo jiné ze ziskuchtivosti. Ekonomický rozměr motivace páchaní trestného činu lze ilustrovat s využitím srovnání prokázaného obohacení s průměrnou mzdou v ČR za dané období.⁵⁸ Jednoduchou kalkulací lze prokázat značně vyšší prospěch ilegálního příjmu získaného odsouzenými, který je ve srovnání s průměrnou mzdou jedné osoby v ČR za sledované období 2004-2017 (tedy v součtu 3 565 759,-Kč), téměř čtyř a půl násobkem. Ve sledovaném případě při dělbě uvedeného zisku mezi dvě odsouzené osoby násobkem v poloviční výši, tj. více než dvojnásobkem. V případě dalšího

⁵⁷ VRCHNÍ SOUD V PRAZE. *Usnesení č. j. 2 To 27/2021*. 20. 5. 2021.

⁵⁸ Dle Českého statistického úřadu průměrná měsíční mzda v ČR v 1. pololetí roku 2004 činila 17 267,- Kč, v roce 2017 pak 29 504,-Kč. V rozmezí uvedeného období, dle údajů České statistického úřadu

k jednotlivým letům, činila v ČR průměrná měsíční/souhrnná roční mzda v Kč, v roce: 2004 = 18 025/216 300; 2005 = 18 940/227 280; 2006 = 20 158/241 896; 2007 = 21 621/259 452; 2008 = 23 430/281 160; 2009 = 24 242/290 904; 2010 = 23 951/287 412; 2011 = 24 319/291 828; 2012 = 25 101/301 212; 2013 = 25 128/301 536; 2014 = 25 686/308 232; 2015 = 26 467/317 604; 2016 = 27 589/331 068, více viz. Český statistický úřad na <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/mzdy>.

kořistníka jeho prokázaný zisk 366 037,-Kč z období 2014 až 2017 převyšuje jednorocní hrubý příjem v ČR.

Ve srovnání s průměrnou mzdou regionu původu pachatelů lze tedy hovořit o motivu vylepšit si životní podmínky oproti standardnímu pracovnímu příjmu při motivaci/neochotě zajistit si příjmy legálně, a to i za ochoty nést riziko odhalení a trestu.

4.2.2. ZBOJNÍK

„Dne 23. 11. 2021 byl realizován trestní spis, vedený pod krycím názvem ZBOJNÍK, kde bylo obviněno 5 osob pro pokračující zvlášť závažný zločin obchodování s lidmi a pokračující zločin kuplířství. Policisté NCOZ spolupracovali v rámci společného vyšetřovacího týmu s britskými kolegy z Nottinghamshire Police. Organizovaná skupina osob měla minimálně od roku 2019 nabízet v Ústeckém kraji „dobře placenou legální práci“ ve Velké Británii. Za tímto účelem měli obvinění vyhledávat občany České republiky ze slabých sociálních a majetkových poměrů v tísnivé životní situaci, hledající lépe placenou práci v zahraničí. Soustředili se zejména na osoby s minimálním sociálním zázemím, které neměly žádné blízké příbuzné (u nichž byl předpoklad, že nebudou v České republice nikým postrádány). Obvinění podle závěrů měli úmysl této situace zneužít a nabýt vlastního prospěchu pod příslibem poskytnutí ubytování, práce a velkého finančního výtěžku v okolí britského města Nottingham. Následně měli obvinění dopravit do Velké Británie minimálně 5 osob (4 muže a 1 ženu). Přitom současně využívali tísně obětí, jejich neznalosti cizího jazyka a závislosti na pachatelích. Za odvedenou práci poškozeným nedávali téměř žádné peníze či disponovali platebními kartami k jejich bankovním účtům. Ženu měli obvinění nutit k provozování prostituce, kdy poskytování sexuálních služeb měli dokonce nabízet na internetu. Věc dozoruje Krajské státní zastupitelství v Ústí nad Labem. Všech 5 osob bylo vzato soudem do vazby. Souběžně s touto akcí probíhala realizace kriminalistů Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje z týmu TOXI. Na základě rozpracovaných informací a poznatků získaných od kolegů z NCOZ provedli policisté další významný zásah do drogové scény v Ústeckém kraji.

*Při domovních prohlídkách zajistili 650 gramů pervitinu v různém stádiu výroby, dvě laboratoře na výrobu pervitinu a větší množství chemikálií.*⁵⁹

Rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 18. 4. 2023, č. j. 49 T 28/2022, byli uznáni vinnými obžalovaní R. K. a Ž. M. v bodě I) ze spáchání zločinu obchodování s lidmi podle § 168 odst. 2 písm. e) trestního zákoníku, tím, že jinou osobu než dítě, zneužívaje její tísně a závislosti, přiměli a dopravili, aby jí bylo užito k nuceným pracím a kořistil z takového jednání,

obžalovaný J. T. v bodě Ia) ze spáchání zločinu obchodování s lidmi podle § 168 odst. 2 písm. e) trestního zákoníku, tím, že jinou osobu než dítě, zneužívaje její tísně a závislosti, přiměl a dopravil, aby jí bylo užito k nuceným pracím a kořistil z takového jednání, a v bodě II) ze spáchání zločinu obchodování s lidmi podle § 168 odst. 2 písm. a), písm. e) odst. 3 písm. c) a písm. d), odst. 4 písm. c) trestního zákoníku, tím, že jinou osobu než dítě, zneužívaje jejího omylu, její tísně a závislosti, přiměl a dopravil, aby jí bylo užito k nuceným pracím, kořistili z takového jednání, spáchal takový čin v úmyslu získat pro sebe a pro jiného značný prospěch a aby jiného bylo užito k prostituci, a spáchal takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech,

obžalovaní J. K. a Jo. T. v bodě II) ze spáchání zločinu obchodování s lidmi podle § 168 odst. 2 písm. a), písm. e) odst. 3 písm. c) a písm. d), odst. 4 písm. c) trestního zákoníku, tím, že jinou osobu než dítě, zneužívaje jejího omylu, její tísně a závislosti, přiměli a dopravili, aby jí bylo užito k nuceným pracím, kořistili z takového jednání, spáchali takový čin v úmyslu získat pro sebe a pro jiného značný prospěch a aby jiného bylo užito k prostituci, a spáchali takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.⁶⁰

Navíc v této věci byla též podána obžaloba proti S. T., která v průběhu řízení před soudem prvního stupně uzavřela se státní zástupkyní Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem dohodu o vině a trestu, schválenou rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 22. 2. 2023 č. j. 49 T 5/2023.⁶¹

⁵⁹ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Obchod s lidmi - Dokumenty*, Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice za rok 2022. [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx>.

⁶⁰ KRAJSKÝ SOUD V ÚSTÍ NAD LABEM. *Rozsudek č. j. 49 T 28/2022*, 18. 4. 2023.

⁶¹ KRAJSKÝ SOUD V ÚSTÍ NAD LABEM. *Rozsudek č. j. 49 T 5/2023*, 22. 2. 2023.

Z uvedeného rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem vyplývá, že "Na základě dokazování provedeného při hlavním líčení má soud za prokázané, že obžalovaní J. T., R. K. a Ž. M. nejméně v období od května 2019 do května 2020 společně i jednotlivě na území Ústeckého kraje pod příslibem lepšího života, konkrétně pod příslibem poskytnutí ubytování, práce a dobrého finančního výdělku, přiměli osoby žijící ve špatných sociálních a majetkových podmínkách k odjezdu do Velké Británie, a to v úmyslu této jejich situace zneužít a nabýt prospěchu, ačkoliv si byli vědomi odlišných podmínek, za nichž tyto osoby ve Velké Británii budou pracovat, kdy je pak do Velké Británie dopravili letecky či vozem, následně je na různých místech v Nottinghamu ubytovali, některým z nich odebrali osobní doklady, a poté je zneužívají jejich tísně a závislosti nutili k různým pracím, kdy takto získané finanční prostředky z valné většiny sami spotřebovali, přičemž uvedeným způsobem zjednali, dopravili a vykořisťovali, způsobem podrobně rozvedeným ve výroku rozsudku, nejméně poškozené I. T., J. B. a M. R.

Z provedeného dokazování dále plyne zjištění toho, že nejpozději v srpnu 2019 založil obžalovaný J. K. jím následně řízenou organizovanou skupinu, zabývající se vyhledáváním osob žijících ve špatných sociálních a majetkových podmínkách v České republice na území Ústeckého kraje, kdy tyto osoby následně pod příslibem lepšího života, konkrétně pod příslibem poskytnutí ubytování, práce spočívající v provozování prostituce a tím spojeného dobrého finančního výdělku, přiměli členové organizované skupiny na její náklady k odjezdu do Velké Británie, a to v úmyslu zneužít tíživé situace poškozených a nabýt prospěchu kořistěním z jimi provozované prostituce a dalších zaměstnání, ačkoliv si členové organizované skupiny byli vědomi odlišných podmínek, za nichž tyto osoby ve Velké Británii budou pracovat, kdy členové skupiny jednali koordinovaně v předem dohodnuté dělbě úkolů a ve vzájemné součinnosti spolupracovali, přičemž obžalovaný J. K. organizovanou skupinu založil a následně ji řídil, určoval mechanismus a pravidla fungování skupiny, včetně pokynů ostatním obžalovaným, kdy rozhodoval zejména o otázkách týkajících se finanční stránky kořistěním na prostituci a dalších zaměstnání provozovaných poškozenými, a to včetně přerozdělování takto získaných finančních prostředků, a též způsobu a množství provozované prostituce a dalších zaměstnání, obžalovaný J. T. zjednal a nabídl poškozeným provozování prostituce ve Velké Británii za předem stanovených podmínek, ačkoliv si byl předem vědom, že prostituci budou poškozené nuceny vykonávat za odlišných, pro ně výrazně méně výhodných podmínek, v případě

poškozené L. U. s touto navázal intimní vztah, čímž prohloubil její závislost na své osobě, v případě poškozené Z. K. pak rovněž s touto v předcházející době udržoval intimní vztah, obžalovaný Jo. T. poškozené vozil z bydliště na místo výkonu prostituce a zpět, kdy od nich po výkonu vybíral jejich výdělky, které předával k přerozdělení obžalovanému J. K., obžalovaní J. T. a Jo. T. zprostředkovávali poškozeným zákaznicky, a to zřízením erotických inzerátů na stránkách www.adultwork.com a vivastreet.co.uk, kdy následně oni sami či prostřednictvím svých družek K. Š. a K. M., přijímali a vyřizovali objednávky zákazníků sexuálních služeb, přičemž způsobem podrobně popsáním ve výroku rozsudku zjednali, dopravili a vykořisťovali nejméně L. U. a Z. K."⁶²

Uvedený rozsudek č. j. 49 T 28/2022 potvrdil stran výroku také Vrchní soud v Praze rozsudkem č. j. 10 To 46/2023 ve veřejném zasedání konaném dne 27. 6. 2023.⁶³

Předseda senátu Krajského soudu v Ústí nad Labem dále, mimo jiné, konstatoval, že " Ve věci bylo provedeno rozsáhlé finanční šetření k obžalovaným (svazek č. 8 spisu), z něhož vyplynulo, že proti obžalovaným K., K. a M. a také i ke S. T. jsou vedena exekuční řízení. ... Z finančního šetření k poškozeným (čl. 2893-2993) pak bylo zjištěno, že proti J. B. je vedeno postupně od roku 2009 celkem 14 exekučních řízení, proti M. R. od roku 2013 celkem 3 exekuční řízení, proti I. T. od roku 2006 celkem 7 exekučních řízení a proti I. O. od roku 2014 celkem 11 exekučních řízení.

Pro účely výpočtu prospěchu, který jednotliví obžalovaní protiprávním jednáním získali, byly ze strany britské strany zajištěny nezbytné listiny. Jedná se o sdělení Britské finanční a celní správy (č.l. 1785-1795 spisu), o výplatnice a pracovní smlouvy od společností *Ambition's Personnel*, *KHS Personnel*, *Turnerstubbs* a *Nexus Workforce*, (č.l. 1797- 1840, 1843-1960, 1963-2060, 2063-2184, 2186-2243). Pro výpočet ceny nájmu ve Velké Británii (konkrétně se jedná o adresy 109 Sneinton Dale, Nottingham, 12a Sneinton Road, Nottingham, 9 Maud Street, Basford, Nottingham, 34 Willes Road, Oldbury, Birmingham, 47 Gresham Road, Oldbury, Birmingham) byly předloženy údaje zjištěné prostřednictvím webové stránky www.zoopla.co.uk, pro účely výpočtu nákladů na stravu byly specifikovány sociální dávky, které pro zajištění stravy vyplácejí britské státní orgány (náklady spojené

⁶² KRAJSKÝ SOUD V ÚSTÍ NAD LABEM. Rozsudek č. j. 49 T 28/2022. 18. 4. 2023.

⁶³ 10 To 46/2023 VRCHNÍ SOUD V PRAZE. Rozsudek č. j. 10 To 46/2023. 27. 6. 2023.

s ubytováním - č.l. 3013- 3022 spisu, náklady spojené se stravou – č.l. 3024-3027 spisu). ...

... Z provedeného dokazování jednoznačně vyplývá to, že v rozhodné době se v Anglii, konkrétně v bydlejších obžalovaných, ocitla poměrně početná skupina osob, původem z České republiky, která zde v řádech týdnů až měsíců přebývala. Počet těchto osob zcela jistě musel obžalované omezovat v tom smyslu, že jim ubíral životní prostor, že je krátil na soukromí. Obžalovaní však s tímto zjevně neměli sebemenší problém, a naopak do Velké Británie, do svých bydlejších, zvali a přivázeli další a další osoby, a těmto všem osobám obžalovaní jejich cesty platili, případně je přímo svými vozidly transportovali, a to dokonce oběma směry, v mnoha případech i opakovaně. Společným rysem těchto osob přitom bylo to, že v České republice v tu danou dobu nebyly šťastné, respektive neměly práci, neměly bydlení, neměly stálý příjem, naopak měly dluhy, měly problémy osobního, majetkového i zdravotního rázu, některé dokonce měly problémy se zákonem, většina pak měla problém s užíváním návykových látek. Kvůli této své situaci se tyto osoby rozhodly následovat obžalované, nechat se jimi, na náklady obžalovaných, dopravit z území České republiky do Spojeného Království, a pokusit se zde žít jinak, způsobem, který jim ovšem vymezili právě obžalovaní. Poškození, stejně jako další osoby, které se jako poškození ale necítí, ve Velké Británii sami si obživu nezajistili a nezajistili si ani ubytování. To vše bylo v režii obžalovaných. Poškození, stejně jako další osoby, které se jako poškození ale necítí, se stali na obžalovaných závislími. V převážné většině případů neuměli jazyk, nedokázali se anglicky, ani jinak sami dohovorit, nedokázali si sami zajistit a sjednat práci, nebyli schopni sami komunikovat s britskými úřady. Nadto po celou dobu svého pobytu u obžalovaných, případně nějakou její část, neměli k dispozici své doklady. Poškození, stejně jako další osoby, které se jako poškození ale necítí, nebyli schopni sami z Velké Británie vycestovat. Ve valné většině případů pak ale neměli ani kam vycestovat, a to právě s poukazem na popis jejich nepříznivé situace v ČR v okamžicích, kdy byli obžalovanými zrekrutováni. ...

... Obhajoba obžalovaných stojí na tvrzení o tom, že všem zmíněným osobám de facto pomáhali v jejich těžkých životních chvílích, že je do ničeho nenutili, nikoho k ničemu nepřemlouvali, nikomu nic nerealistického neslibovali a rozhodně nikoho nekořistili, protože jestliže od někoho inkasovali nějaké peněžní částky, byly to pouze platby za ubytování a stravování, které za tyto osoby obžalovaní ale skutečně

vynaložili.

V daném směru by bylo možné přistoupit na argument, a sice, že spravedlivé bylo inkasovat peníze od osob, které obžalovaní ubytovali a živili, ovšem pouze tehdy, pokud by poškození, stejně jako další osoby, které se jako poškození ale necítí, měli možnost sami se rozhodnout o tom, že chtějí od obžalovaných, aby je ubytovali a živili. Zde však poškození na výběr neměli. Do Velké Británie byli obžalovanými dovezeni právě pro to, aby zde byli pod neustálou kontrolou a dohledem obžalovaných, kteří takto rozhodovali nejen o místu pobytu poškozených, ale rovněž i o druhu a místu jejich práce, a především pak o veškerých finančních otázkách spojených s pobytem poškozených ve Velké Británii. Za tímto účelem obžalovaní doprovázeli poškozené na jednání s pracovními agenturami, byli s nimi v okamžicích výplaty odměny za poškozenými vykonanou práci, respektive pro tento účel, na úkor poškozených, si sjednali přístup přímo k vypláceným finančním prostředkům, ať už ve formě hotovostní, nebo prostřednictvím výběrů z bankovních účtů či cestou bezhotovostního inkasování výdělků poškozených na vlastní bankovní účty. Bylo by možné přistoupit na tvrzení obžalovaných o tom, že poškození se ve Velké Británii mohli volně pohybovat, nicméně toliko za současného konstatování toho, že daná volnost byla pouze zdánlivá a prakticky se o žádnou volnost a svobodu nejednalo. Znovu je potřeba zopakovat, že poškození neuměli jazyk, respektive neuměli jej dobře natolik, aby mohli v cizině sami fungovat, neměli doklady, ale nadto neměli ani finanční prostředky, a pokud ano, v zanedbatelném množství. Poškození však především neměli nikoho, za kým by mohli volně odejít, a to ani ve Velké Británii, ani v České republice, neměli ani žádné místo, na které by se mohli odstěhovat, a to ani ve Velké Británii, ani v České republice, a nadto k obžalovaným, a k místu, které jim obžalovaní určili za místo jejich pobytu ve Velké Británii, byli poškození vázáni vidinou dosažení nějakého finančního prospěchu, za nímž do Velké Británie primárně přicestovali, byť tato vidina byla v reálu jen iluzí, protože obžalovaní s ničím takovým u poškozených ani nepočítali. I ve zbytku jsou tvrzení obžalovaných naprosto nepravdivá. Údajná pomoc poškozeným v jejich těžkých životních chvílích ve skutečnosti žádnou pomocí nebyla, a pokud obžalovaní někomu pomáhali, pak pouze sami sobě. Obžalovaní poškozené oslovovali nikoli z humanitárních pohnutek, ani ve snaze pomoci bližnímu svému, nýbrž jen proto, že z osob takto získaných hodlali vytěžit co nejvíce profitu, a to ať napřímo, cestou jejich vykořisťování, anebo zprostředkovaně, formou získávání příspěvků ze strany britského království. ...

... Při výpočtu prospěchu bylo vycházeno z výpovědí poškozených, které soud považuje za věrohodné, a to včetně specifikace objemu poskytovaných sexuálních služeb, způsobu a rozsahu rozdělování příjmů z prostituce, a dále z podkladů, které byly obstarány z veřejných zdrojů v rámci společného vyšetřovacího týmu, jak je specifikováno výše v odůvodnění. Výpočet byl soudem činěn striktně ve prospěch obžalovaných. Užit byl kurz 29,256 Kč za jednu britskou libru (ČNB, průměrný pro rok 2019), respektive kurz 29,734 Kč za jednu britskou libru (ČNB, průměrný pro rok 2020), v případě poškozené U. soud vycházel z počtu 40 klientů týdně, za 75 liber (za půl hodiny), po dobu 16 týdnů, a v případě poškozené K. soud vycházel z počtu 1 klienta denně, za 60 liber (za půl hodiny), po dobu 240 dní. Poškozená U. od agentury TurnerStubbs měla obdržet a neobdržela výplatu za dva týdny v částkách 248,62 a 129,20 liber. Poškozená K. od agentury KHS Personel Ltd. měla obdržet a neobdržela výplatu v částkách 94,42 liber, 225.89 liber a 49.26 liber, od agentury TurnerStubbs měla obdržet a neobdržela výplatu za dva týdny v částkách 174,05 liber a 193,15 liber. Odečteny byly náklady za stravné, které ve smyslu britských norem činily v roce 2019 částku 168 liber měsíčně a v roce 2020 částku 170 liber měsíčně.

V případě jednání popsaného pod bodem Ic) výroku rozsudku byl prospěch získaný na úkor poškozeného R. stanoven ve výši 16.083,90 Kč, v případě bodu II) výroku rozsudku u poškozené U. ve výši 1 438 336,75 Kč a u poškozené K. ve výši 403 940,03 Kč. Souhrn těchto prospěchů pak odpovídá značnému prospěchu ve smyslu § 138 odst. 1 písm. d), odst. 2 trestního zákoníku. U zbývajících poškozených nebyl zjištěn prospěch, nýbrž ztráta. ..."64

Z této popsané trestní věci vyplývá, že si odsouzení z uvedené organizované zločinecké skupiny svým protiprávním jednáním za sledované období jednoho roku (od května 2019 do května 2020) přišli na částku nejméně 1 858 360,68-Kč. Vykořistěná částka byla také v tomto případě porovnána s průměrnou mzdou za dané období⁶⁵ a prospěchu získaného odsouzenými. Ten je ve srovnání s průměrnou mzdou jedné osoby v ČR za sledované období 2019-2020 tedy v součtu 416 930,-Kč, násobkem 4,46.

⁶⁴ KRAJSKÝ SOUD V ÚSTÍ NAD LABEM. *Rozsudek č. j. 49 T 28/2022*. 18. 4. 2023.

⁶⁵ Dle Českého statistického úřadu průměrná měsíční mzda v roce 2019 činila 34.125,-Kč, v roce 2020 pak 35.611,-Kč, více viz. Český statistický úřad na <https://www.czso.cz/csu/czso/cril/mzdy>.

Ve sledovaném případě je třeba počítat s dělbou uvedeného zisku mezi pět osob v obdobné výši. I v tomto případě lze tedy dovodit motiv vylepšit si životní podmínky oproti standardnímu pracovnímu příjmu při motivaci/neochotě zajistit si příjmy legálně, a to i za akceptace rizika odhalení a trestu.

Jak odvolací soud ve svém rozsudku 10 To 46/2023 konstatoval, obžalovaný J. T. jednal s hlavním motivem zisku majetkového prospěchu a proto je odpovídající uložení peněžitého trestu ve výměře tři sta denních sazeb s výší denní sazby v rozsahu 5 000 Kč, celkem tedy 1 500 000 Kč, což koresponduje s výší získaného majetkového prospěchu i s ekonomickými možnostmi obžalovaného J. T. s tím, že pokud obžalovaný J. T. poukazuje na to, že peněžitý trest neodpovídá výši jeho formálně vykazovaného příjmu, nelze odhlédnout, že sám připustil, že je vlastníkem nemovitosti v České republice a zjevně i část získaných profitů na rekonstrukci této nemovitosti byla též využita.⁶⁶

4.2.3. ARCUS

Další představená kauza byla rovněž v přípravném řízení vedena ze strany NCOZ SKPV Policie ČR pro podezření ze zločinu obchodování s lidmi, navíc pro podezření z trestných činů kuplířství, svádění k pohlavnímu styku a ohrožování výchovy dítěte, nakonec dokazováním Městského soudu bylo zjištěno pouze spáchání zločinu kuplířství.⁶⁷

" Detektivové Národní centrály proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování (NCOZ) v uplynulých dnech navrhli podat obžalobu na 6 osob z organizování homosexuální prostituce mj. ze strany mladistvých chlapců. V této věci je obviněno celkem 6 mužů z trestných činů obchodování s lidmi, kuplířství, svádění k pohlavnímu styku a ohrožování výchovy dítěte. Případ s krycím názvem ARCUS kriminalisté NCOZ „realizovali“ v listopadu 2017.

⁶⁶ VRCHNÍ SOUD V PRAZE. *Rozsudek č. j. 10 To 46/2023*. 27. 6. 2023.

⁶⁷ POLICIE ČR. *Výroční zpráva NCOZ 2019*. [online]. 4. 11. 2020. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/web-informacni-servis-zpravodajstvi-vyrocní-zprava-ncoz-2019.aspx>.

Obviněným osobám je kladeno za vinu, že nejméně od roku 2015 měly na území hlavního města Prahy a na dalších místech České republiky (zejména na Ostravsku), ale i v zahraničí, zprostředkovávat k poskytování sexuálních služeb za úplatu muže ve věku od 18 do 25 let (zejména mladistvého vzhledu) a rovněž chlapce mladší 18 let. Z této činnosti pak měly získávat finanční prospěch."^{68 69}

Právě na tomto případě je zřejmá blízkost trestných činů obchodování s lidmi a kuplířství. Jak mimo jiné zveřejnil dne 5. 10. 2021 internetový server Novinky.cz, poskytování sexuálních služeb za úplatu v tomto případě Vrchní soud v Praze ohodnotil následovně: " *Podmínka 30 měsíců za kuplířství pro Massima Augusta Scolariho platí, rozhodl v úterý pražský vrchní soud, když švýcarskému majiteli bývalého pražského klubu Escape zamítl odvolání proti loňskému verdiktu Městského soudu v Praze. Zbylí odsouzení v této kauze se práva na odvolání už dříve vzdali. Jednání obžalovaného i dříve odsouzených a dělba jednotlivých činností dosáhly nepochybně té úrovně, aby bylo možno hovořit o organizované skupině. To zvyšuje společenskou škodlivost jednání,*" uvedla předsedkyně odvolacího senátu Vanda Čínková. *Čtveřice mužů – kromě Scolariho to byli bulharský Čech Luboslav Arsov, Slovák Branislav Tomaníček a Čech Lukáš Rejmon – provozovala od dubna 2015 do listopadu 2017 v ulici V Jámě v centru Prahy v bývalém klubu Escape prostituci. Podle pravomocného verdiktu zjednávali muže mladistvého zjevu nejen na pozice tanečníků, ale i k poskytování sexuálních služeb za úplatu.*

Kvůli tomu také upravili a vybavili prostory klubu a přijímali objednávky hostů klubu na sexuální služby za úplatu. Tyto služby zjednaní muži následně poskytovali ať už přímo v klubu, v tzv. privátkách, tak i mimo prostory Escapu. Od prostitutů pak odsouzení vybírali část vydělaných peněz. Nadto ještě Rejmon stanovoval a také vybíral od mladíků pokuty za to, že nepřišli do práce, opili se tam, případně neuposlechli pokyny a podobně. Vybrané peníze z pokut si Rejmon nechával. Všichni čtyři před dvěma lety u pražského městského soudu vinu odmítli, proti odsuzujícímu verdiktu se odvolal ale jen Scolari. Zbylí odsouzení dostali rovněž podmínky mezi

⁶⁸ POLICIE ČR. *Obchodníci s lidmi obviněni*. [online]. 21. 11. 2017. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/obchodovani-s-lidmi-obvineni-6-osob.aspx>.

⁶⁹ POLICIE ČR. *Ukončení vyšetřování případu ARCUS*. [online]. 5. 2. 2019. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/ukonceni-vysetrovani-pripadu-arcus.aspx>.

dvěma a třemi lety. Scolari v úterý před soudem opakoval, že se necítí vinen. „Nikdy jsem se nezajímal o nábor tanečnicků, nikdy jsem z těch chlapců nic nevydělal. Nikdy jsem nekořistil z prostituce a ani jsem to nikdy nechtěl,“ řekl Švýcar.

Scolari byl spolu se svým přítelem zproštěn obžaloby ze svádění k pohlavnímu styku a z ohrožování výchovy dítěte, protože se neprokázalo, že by různě po Praze, ale i Ostravě podávali mladistvým alkoholické nápoje, i když věděli, že jim ještě nebylo 18 let. Neprokázalo se ani, že by s nimi měli následně sex.

Městský soud Luboslava Arsova a jeho bratra Ivana odsoudil také za organizování prostituce českých mladíků ve Švýcarsku, kde na základě inzerátů na internetových serverech poskytovali sexuální služby klientům za 200 až 300 švýcarských franků (zhruba 4600 až 7000 korun) na hodinu.⁷⁰

Na základě obžaloby podané Městským státním zastupitelstvím v Praze rozhodl dne 2. 12. 2020 Městský soud v Praze rozsudkem č. j. 46 T 8/2019⁷¹, který shrnula v předsedkyně senátu Vrchního soudu v Praze v rámci projednání ve veřejném zasedání konaném dne 5. 10. 2021, při kterém bylo Usnesením sp. zn. 10 To 58/2021⁷² zamítnuto odvolání obžalovaného M.A.S. proti tomuto rozsudku takto: „ *Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 2. prosince 2020, sp. zn. 46 T 8/2019 byl obžalovaný M. A. S. mimo části, v nichž byl obžaloby již pravomocnými výroky zproštěn, ad I. uznán vinným ze spáchání zločinu kuplířství podle § 189 odst. 1 alinea 1, lineá 2, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. Podle zákonného ustanovení § 189 odst. 2 tr. zákoníku mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání třiceti měsíců, jehož výkon byl za použití ustanovení § 81 odst. 1 tr. zákoníku a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří let Podle skutkových zjištění nalézacího soudu spočívala trestná činnost obžalovaného v tom, že stejně tak jako L. A., L. R. a B. T., ohledně nichž rozsudek v této části nabyl právní moci již v řízení před soudem prvního stupně, v přesně nezjištěné době nejméně od počátku dubna 2015 do 4. listopadu 2017, v případě ods. R. a ods. T. nejméně do června 2017,*

⁷⁰ NOVINKY.CZ, ČTK. *Za kuplířství v pražském klubu potvrdil soud Švýcarovi podmínku.* [online]. Praha, zveřejněno 5. 10. 2021. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/krimi-za-kuplirstvi-v-prazskem-klubu-potvrdil-soud-svycarovi-podminku-40373974>.

⁷¹ MĚSTSKÝ SOUD V PRAZE. *Rozsudek č. j. 46 T 8/2019.* 2.12.2020.

⁷² VRCHNÍ SOUD V PRAZE. *Usnesení sp. zn. 10 To 58/2021.* 5.10.2021.

zejména v prostorách privátního nočního gay klubu Escape v Praze 1, V Jámě 1371/8 i jinde, s cílem získat peněžní prostředky z homosexuální prostituce mužů, koordinovaně v předem dohodnuté dělbě úkolů a ve vzájemné součinnosti spolupracovali a provozovali v Praze 1 výše uvedený klub, do něhož zjednávali muže mladistvého zjevu ve věku 18 až 25 let, a to nejen na pozice tanečníků a společníků pro zákazníky baru, ale i k poskytování sexuálních služeb za úplatu, kdy zajistili, upravili a vybavili prostory v tomto klubu k nabízení sexuálních služeb za úplatu, přijímali a vyřizovali objednávky zákazníků za účelem poskytování sexuálních služeb za úplatu, které následně zjednaní muži poskytovali v prostorách uvedeného klubu v tzv. „privátku“, i mimo tyto prostory, určovali ceny a podmínky poskytování těchto sexuálních služeb zjednanými muži, a udíleli jim pokyny k poskytování sexuálních služeb za úplatu, kdy od nich získávali finanční prostředky ve formě tzv. „výkupného“ průměrně ve výši 2000 Kč, pokud chtěli se zákazníkem opustit bar za účelem poskytování sexuálních služeb, a dále platby za použití odděleného soukromého prostoru s klientem – tzv. „privátka“ ve výši 400 - 500 Kč za 10 - 15 min, kdy v tomto prostoru docházelo ze strany najatých mužů kromě soukromého tance pro klienta též k líbání nebo orálnímu sexu s klienty, přičemž takto získané finanční prostředky zahrnuli do příjmů klubu Escape a byli z nich finančně ohodnoceni ..."

V rámci svého hodnocení předsedkyně senátu Vrchního soudu v Praze, mimo jiné konstatovala, že " Pokud jde o řízení, jež napadenému rozsudku předcházelo, odvolací soud se přesvědčil, že řízení nevykazuje takové vady, které by mohly mít vliv na správnost či zákonnost rozhodnutí, a které by samy o sobě měly vést ke zrušení napadeného rozhodnutí. Nebylo zjištěno, že by v přípravném řízení nebo v řízení před soudem byla porušena procesní ustanovení v té míře, že by se jednalo o podstatnou vadu řízení ve smyslu § 258 odst. 1 písm. a) tr. řádu. ...
... Odvolací soud takto zjistil, že městský soud v dostatečném rozsahu provedl všechny potřebné a dostupné důkazy v souladu s ustanovením § 2 odst. 5 tr. řádu a tyto pak hodnotil tak, jak mu ukládá ustanovení § 2 odst. 6 tr. řádu, tedy nejen jednotlivě, ale i ve všech vzájemných souvislostech. Soud prvního stupně v odůvodnění napadeného rozsudku, které odpovídá kritériím § 125 odst. 1 tr. řádu, vyložil, o které důkazy svá skutková zjištění opřel a jakými úvahami se řídil při jejich hodnocení, vypořádal se též s argumenty obhajoby obžalovaného, takže odvolací soud - tím spíše, že odvolací námitky vycházejí v podstatě jen z jeho obrany uplatněné již v hlavním líčení, se kterou se městský soud jasně a zcela přijatelně vypořádal –

pro stručnost především odkazuje na výstižné, prakticky vyčerpávající odůvodnění napadeného rozsudku, kde je vše podstatné uvedeno. ...

Korektnost v postupu soudu prvního stupně vyústila i v dílčí zproštění obžalovaného v již pravomocných částech napadeného rozsudku. Pokud obžalovaný demonstroval značný nezáměr o skutečný chod celého podniku, pak se jeho obhajoba vcelku značně rozcházelá i s výpověďmi některých původních spoluobžalovaných, kteří již výrok o vině akceptovali. Takto lze poukázat na výpovědi odsouzených L. A., L. R. i B. T. Ostatně odvolání obžalovaného akcentuje již dříve spoluobžalovanými zmiňovanou předchozí právní konzultaci k provozu klubu. K ní může odvolací soud podotknout, že tam, kde by se jednalo jen o vstupné a prodej drinků, by taková potřeba právní porady vcelku postrádala jakéhokoli opodstatnění. Podle odvolacího soudu soud prvního stupně naopak správně vystihl podstatu jeho fungování, kdy šlo o takto zprostředkované nebo spíše zastřené kořistění z prostituce jeho tanečnicků (jehož příjem generoval např. čas na sexuální služby vykoupený nákupem drinků, které museli spotřebovat), přičemž již soud nalézací také správně uzavřel, že odvoláním namítané chybějící kvantitativní vyjádření jeho rozsahu není v tomto případě právně významné. K tomu může soud odvolací ještě poukázat na disproporci v tvrzeném udržování ztrátového podniku oproti ziskům, které mělo působení v něm přinášet jeho tanečnickům i v rádech vyšších desítek tisíc měsíčně.

V přezkoumávané trestní věci se tak soud odvolací s hodnocením důkazů provedeným soudem prvního stupně ztotožnil a neshledává nic, co by mohlo vést k zásadní revizi jeho závěrů. Správně zjištěný skutkový stav byl podřazen pod odpovídající normativní rámec bez pochybení v neprospěch obžalovaného, proto lze i k právní kvalifikaci odkázat na zevrubné odůvodnění nalézacího soudu. Plně přitom odpovídá i okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby ve smyslu ustanovení § 189 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, neboť jednání obžalovaného a již odsouzených dosáhlo takové úrovně plánovitosti a organizovanosti, že je bylo možné hodnotit jako spáchané členy organizované skupiny. Koordinované sdružení osob k takovému druhu činnosti nepochybně zvyšuje společenskou škodlivost jejich jednání ve smyslu tohoto ustanovení.

Při ukládání trestu pak soud prvního stupně mezi jednotlivými aktéry správně diferencoval v návaznosti na jeho roli při spáchaném jednání. Soud odvolací tak neshledal důvodu, aby jakkoli zasáhl do výroku o takto uloženém trestu, když ostatně připomíná, že k odvolání obžalovaného by k tomu byl ve smyslu § 258

*odst. 1 písm. e) tr. řádu oprávněn jen tehdy, pokud by šlo o trest nepřiměřeně přísný. Vzhledem k tomu, že trest byl vyměřen ještě hluboko v jeho dolní polovině s podmíněným odkladem na středně dlouhou dobu, rozhodně nejde o tento případ."*⁷³

V dané věci je také nasnadě, že jedním z hlavních motivů pro popsanou trestnou činnost je prospěch, zde plynoucí majiteli podniku a jeho společníkům kořistěním z prostituce dalších osob, kdy bylo prokázáno a v rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 46 T 8/2019 popsáno, že „ obž. M. A. S. zakoupil klub Escape v ulici V Jámě, v Praze 1 a jeho provoz také financoval a řídil, jednatelem jmenoval obž. L. A., a jeho zaměstnanci byli mj. obž. L. R. a obž. B. T. Do klubu Escape následně jednak najímali mladé muže, kteří si zde vyhledávali klienty k poskytování sex. Služeb za úplatu, kdy z této činnosti klub profitoval minimálně ve formě finančních příjmů utržených z pronájmu tzv. privátka, sloužícího pro soft sex chlapců s klienty, z tzv. vyplácení, které bylo sice formálně k dispozici tanečnickům, ti si z něj ovšem museli kupovat předražené nápoje a celá částka z tzv. vyplácení tedy vždy nakonec končila na účtu klubu, dále bylo prostitutům ze strany vedení klubu stanovováno, jakou minimální částku mají za poskytované sex. služby požadovat, a nakonec docházelo i k přímému „dohazování“ chlapců, tedy zjednávání prostitutů zájemcům o placené sex. služby.

*Rovněž byla prokázána vina obžalovaných L. A. a I. A. pod bodem II. Obžaloby, kdy bylo prokázáno, že najímali muže starší 18 let k poskytování prostituce ve Švýcarsku a z výdělků z prostituce následně i profitovali. Oproti tomu dospěl soud k závěru, že nebylo prokázáno, jednání, které bylo obžalovaným M. S. a J. R. kladeno za vinu pod bodem III. obžaloby, ani jednání, které bylo pod bodem IV. obžaloby kladeno za vinu obžalovaným M. S. a L. Ar., dle kterého měli svádět nezletilé k pohlavnímu styku a současně tím ohrožovat výchovu dětí.."*⁷⁴

Byť nebyl v tomto případě vyčíslen přesný rozsah finančního profitu z vykořisťování homosexuálních prostitutů, je také v tomto případě na místě konstatování, že motivací pro zapojení do tohoto druhu trestné činnosti, tedy kuplířství, jakož i trestněprávně nesankciované prostituce, je v zásadě vždy ekonomický aspekt. Ze zjištěných skutečností lze provést srovnání odhadovaných výdělků s průměrnou

⁷³ VRCHNÍ SOUD V PRAZE. *Usnesení sp. zn. 10 To 58/2021*. 5.10.2021.

⁷⁴ MĚSTSKÝ SOUD V PRAZE. *Rozsudek č. j. 46 T 8/2019*. 2.12.2020.

mzdou regionu, kde pachatelé fungují, resp. fungovali. S ohledem na zjištěnou skutečnost ohledně stanovených cen za poskytované sexuální služby v minimální výši 2.000,-Kč, ze které prostituti odváděli polovinu obžalovaným, případně tito si peníze nárokovali udílením pokut, zprostředkováním a přidělováním klientů, rozhodováním o pracovní době prostitutů apod., lze zkonstatovat fakt, že prostituti si poskytováním sexuálních služeb za úplatu přijdou zpravidla na částku, kterou si dokáží vylepšit životní podmínky oproti standardnímu pracovnímu příjmu. Na druhou stranu větší profit z této činnosti mají právě tzv. manažeři - pasáci, kteří dohlížejí a koordinují komerční sexuální aktivity prostitutů a z jejich výdělků následně profitují, což s ohledem na množství osob, které prostituci pro obžalované vykonávaly, jednoznačně hovoří o motivu obžalovaných získat profit nad rámec standardního pracovního příjmu plynoucího z legálních činností.

4.3. Šedá zóna

S problematikou činnosti kvalifikované jako obchodování s lidmi těsně souvisí i některé činnosti, které se z pohledu trestního řádu nacházejí v šedé zóně. Jedná se zejm. o prostituci, ale také i o problematiku zajišťování náhradního mateřství, které za jistých podmínek může vykazovat (naplňovat) kvalifikační atributy trestné činnosti obchodování s lidmi.

4.3.1. Prostituce

Pojem prostituce právní řád zná, v komentáři je tento vysvětlen v souvislosti s trestným činem kuplířství podle § 189 trestního zákoníku následovně: „*Prostitucí je poskytování pohlavního styku jiné osobě nebo osobám za úplatu. Prostitucí není jen pohlavní styk s jinými osobami za úplatu uskutečněný formou soulože, ale i všechny další formy ukájení pohlavního pudu jiné osoby stejného nebo opačného pohlaví tělesným stykem za úplatu (R 22/1995). O kuplířství nepůjde v případě pouze jednorázového poskytnutí pohlavního styku za úplatu, neboť to nenaplnuje znak „provozování prostituce“, který vyjadřuje „opakování“. ... Prostituce sama o sobě není trestná, přesto jde o jednání společensky nežádoucí a do jisté míry škodlivé, zejména pokud jde o šíření pohlavních nebo jiných nakažlivých chorob, což už ovšem trestné je. Jednání osob, které prostituci umožňují, je pak společensky nežádoucí, a pokud probíhá v jisté míře*

předpokládané v tomto ustanovení (tedy když pachatel opakovaně přijímá úplaty za umožnění provozování prostituce), pak je i společensky škodlivé. Zájmem státu rovněž je, aby nedocházelo k šíření či bujení prostituce jako zdroje obživy, neboť to ohrožuje zdravé fungování společnosti, což je právě v kolizi s umožňováním provozu prostituce jiným (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 11. 2020, sp. zn. 8 Tdo 1091/2020). K tomu je třeba dodat, že trestné je provozování prostituce, ale i organizování, střežení nebo jiné zajišťování provozování prostituce v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí, a to jako trestný čin prostituce ohrožující mravní vývoj dětí podle § 190.“⁷⁵

K trestnému činu kuplířství podle § 189 odst. 1, 2, je zločin obchodování s lidmi podle § 168 odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. d) ve vztahu speciality. Dále T. Gřivna v komentáři uvádí, že „*Zásadní rozdíl mezi uvedenými skutkovými podstatami spočívá zejména v tom, že v případě trestného činu kuplířství poškozená osoba dobrovolně přistoupí na nabídku pachatele provozovat prostituci, která může být i nereálná či nepravdivá (viz pojmy „zláká“ či „svede“). Jedná se však o její svobodné rozhodnutí. Naproti tomu pachatel trestného činu obchodování s lidmi podle § 168 odst. 2, 3 koná proti vůli poškozené osoby (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2012, sp. zn. 5 Tdo 160/2012, a ze dne 17. 5. 2017, sp. zn. 6 Tdo 545/2017).“⁷⁶*

Než sama prostituce jsou nebezpečnější jevy běžně provázející tuto činnost, kdy nelze zcela kontrolovat věk prostituujících osob, jejich zdravotní stav, jakož i reálnou dobrovolnost. V neposlední řadě se jedná o problematiku úzce svázanou s drogovou, majetkovou a násilnou kriminalitou. Tomuto vysoce rizikovému prostředí prostituce, ke které je třeba podřadit další služby, zejména eskortní, masážní salóny, ale také zábavní, jako jsou bary a noční kluby, v souvislosti se sexuálním vykořisťováním, se zabývá podrobně Evropský parlament, který cenné názory shrnul ve Zprávě o regulaci prostituce v EU: její přeshraniční důsledky a dopad na genderovou rovnost a práva žen. Závažnost problematiky prostituce vyplývá zejména z konstatování: „...*prostituce a pohlavní vykořisťování jsou útokem na lidskou důstojnost a porušením zásad v oblasti lidských práv, mimo jiné rovnosti žen a mužů,*

⁷⁵ ŠÁMAL, Pavel, Tomáš GŘIVNA, a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023. [cit. 2024-03-02]. ISBN 978-80-7400-893-1. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>.

⁷⁶ *Tamtéž*.

a proto jsou v rozporu se zásadami Listiny základních práv Evropské unie; připomíná, že ve svém usnesení ze dne 5. července 2022 o chudobě žen v Evropě definoval prostituci jako závažnou formu násilí a vykořisťování.⁷⁷

4.3.2. Náhradní mateřství

Náhradní, neboli surogátní mateřství je relativně novou problematikou úzce související s medicínským vývojem. Tak, jak se vyvíjí možnosti ve zdravotnictví, postupuje také potřeba právní úpravy náhradního mateřství. Ta prozatím není ustálená, naopak liší se v rámci jednotlivých států. Např. ve Francii, Německu a Španělsku je náhradní mateřství nelegální. Naopak zákonem regulované a tedy povolené je náhradní mateřství např. v Izraeli, Velké Británii, Řecku a Portugalsku. Česká republika patří mezi státy, které nemají asistovanou reprodukci zákonem regulovanou, což by se ale mělo v nejbližší době změnit.⁷⁸

Aktuální situaci zrekapituloval expertní tým s tím, že „...asistovanou reprodukci řeší v ČR především zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách. Ten v § 10 ustanovuje povinnost poskytovatele „zajistit zachování vzájemné anonymity anonymního dárce a neplodného páru a anonymity anonymního dárce a dítěte narozeného z asistované reprodukce“. Explicitně NM zmiňuje zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, (§ 804): „Osvojení je vyloučeno mezi osobami příbuznými v přímé linii a sourozenci. To neplatí v případě náhradního mateřství.“ Sekce asistované reprodukce České gynekologické a porodnické společnosti ČLS JEP (dále jen „ČGPS“) vydala v roce 2012 doporučení, aby se neprovádělo NM s darovanými gametami, aby se NM provádělo výhradně ze zdravotních důvodů (absence dělohy či její vážná dysfunkce nebo primární nemoc ženy-žadatelky, zabraňující jí podstoupit bezpečné těhotenství a porod) a aby se neimplantovalo více než jedno embryo. V roce 2016 vydala další, a to koho akceptovat jako náhradní matku. V souladu se zákonem č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, nesmí její věk překročit 49 let, musí mít občanství ČR, a musí předložit tyto dokumenty: vyjádření registrujícího gynekologa; vyjádření registrujícího praktického lékaře,

⁷⁷ EVROPSKÝ PARLAMENT. Zpráva o regulaci prostituce v EU: její přeshraniční důsledky a dopad na genderovou rovnost a práva žen. Zpráva - A9-0240/2023. [online]. 30. 8. 2023. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2023-0240_CS.pdf.

⁷⁸ KONEČNÁ, Hana, a kol. Regulace náhradního mateřství v ČR: expertní názor. *Právní prostor* [online]. 30. 8. 2023. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/regulace-nahradniho-materstvi-v-cr-expertni-nazor>.

případně dalších specialistů; výsledky psychologického vyšetření; potvrzení o poučení právníkem o všech právních souvislostech procedury. Doporučení však nejsou právně závazná a centra asistované reprodukce otevřeně přiznávají, že je nedodržují.“⁷⁹

V reakci českých orgánů na zjištění tzv. porodní turistiky, kdy do České republiky začaly organizovaně přijíždět ve větší míře za účelem porodu náhradní matky z Ukrajiny, které za úplatu porodily pro muže z třetí země dítě, pocházející z asistované reprodukce ukrajinské kliniky. Poté co proběhl zápis o rodičovství na matričním úřadu místně příslušném porodnici, bylo vyvoláno jednání za účelem regulace náhradního mateřství. Na národní úrovni probíhají jednání odborníků na téma Náhradní mateřství optikou nejlepšího zájmu dítěte v návaznosti na „kulatý stůl“ 22. 6. 2023 pod záštitou Ústavněprávního výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, neboť je nutné vykomunikovat právní úpravu náhradního mateřství, která by najisto stanovila práva a povinnosti všech zúčastněných osob a zajistila právní jistotu v rozhodování soudů.⁸⁰

Razantním krokem v dané věci bylo předložení návrhu poslankyň Zuzany Ožanové a Heleny Válkové na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, ke kterému však vydala Vláda České republiky nesouhlasné stanovisko, ale zároveň uložila ministru spravedlnosti připravit ve spolupráci s místopředsedou vlády a ministrem zdravotnictví a vládě předložit do 31. května 2024 návrh věcného záměru zákona upravující problematiku náhradního mateřství. Ve svém stanovisku vláda v prvních dvou bodech ze sedmi konstatuje: „... *současný stav, kdy je institut náhradního mateřství do jisté míry v právním vakuu, není zcela ideální. Vláda však nepovažuje absolutní zákaz náhradního mateřství za vhodnou cestu. Podle jejího názoru by bylo žádoucí jít spíše cestou regulace náhradního mateřství, které by bylo povoleno pouze za stanovených podmínek a s ohledem na zájem dítěte a matky. Vláda proto považuje za vhodnější právně upravit institut náhradního mateřství a dát mu zákonem jasně stanovená*

⁷⁹ KONEČNÁ, Hana, a kol. Regulace náhradního mateřství v ČR: expertní názor. *Právní prostor* [online]. 24. 9. 2021. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/regulace-nahradniho-materstvi-v-cr-expertni-nazor>.

⁸⁰ ADVOKÁTNÍ DENÍK. *Právní úpravu náhradního mateřství nutně potřebujeme, shodli se odborníci.* [online]. 23. 6. 2023. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2023/06/23/pravni-upravu-nahradniho-materstvi-nutne-potrebuje-shodli-se-odbornici/>

pravidla, včetně kriminalizace veškerého jednání, které by směřovalo k přinucení ženy k náhradnímu mateřství a k obchodování s takto narozeným dítětem. Problematika náhradního mateřství však vyžaduje komplexní pohled, přesahující možnosti poslaneckého návrhu, přičemž samostatná podrobná úprava by měla být přijata vládním návrhem zákona po širší debatě s odborníky a s využitím odborných kapacit příslušných resortů a zahraničně právních komparací. Na řadu otázek spojených s náhradním mateřstvím však dává odpověď již platná právní úprava.

2. Vláda upozorňuje, že česká právní úprava připouští náhradní mateřství pouze v altruistické formě, tedy v případech, kdy náhradní matce není poskytnuta za náhradní mateřství odměna. Náhradní mateřství lze realizovat pouze altruistickou formou, jelikož z činností souvisejících se zprostředkováním osvojení, a to i v souvislosti s náhradním mateřstvím, nesmí nikdo získat nepatřičný zisk (§ 798 občanského zákoníku). Poskytnutí odměny náhradní matce proto není přípustné. Pro realizaci náhradního mateřství je s ohledem na absenci zvláštní právní úpravy rozhodná právní úprava asistované 2 reprodukce podle zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, a osvojení podle občanského zákoníku. Využití institutu osvojení pro realizaci náhradního mateřství přitom předpokládá i důvodová zpráva k občanskému zákoníku. ...⁸¹

Pokud jde o vývoj regulace EU, dne 23. ledna 2024 bylo dosaženo předběžné dohody novely směrnice 2011/36/EU o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, která zjednodušeně představuje posílení pravidel v boji proti obchodování s lidmi, a to zejména tím, že zařazuje nucené sňatky, nezákonná osvojení a náhradní mateřství mezi druhy vykořisťování podle dané směrnice. Z této dohody pak pro země EU vyplývá povinnost zajistit, aby bylo možno ukládat sankce osobám vědomě využívajícím služeb, jež oběti obchodování s lidmi poskytují. „*Další změny obnášejí posílenou podporu a pomoc obětem a preventivní opatření. Vyjednávači Rady a Evropského parlamentu se dohodli, že ve směrnici bude výslovně uvedeno, že zneužívání žen k náhradnímu mateřství, nucené sňatky a nezákonné osvojování představují druhy vykořisťování spadající do oblastí*

⁸¹ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Usnesení Vlády České republiky ze dne 17. května 2023 č. 351 k návrhu poslankyň Zuzany Ožanové a Heleny Válkové na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 424), včetně přílohy (Stanovisko vlády).*

*působnosti definice obchodování s lidmi. Pokud jde o obchodování s lidmi pro účely zneužívání žen k náhradnímu mateřství, postihy budou zaměřeny na osoby, které ženy nutí nebo lstí vedou k tomu, aby se staly náhradními matkami, tedy aby souhlasily s tím, že porodí dítě pro jinou osobu či pár, kteří se pak stanou jeho rodiči.*⁸²

Rozšíření směrnice je dáno zejména zvýšeným výskytem a závažností uvedeného vykořisťování, proto také směrnice počítá s jeho přísnějším postihováním a to i ve vztahu k právnickým osobám. Rada a Evropský parlament při revizi směrnice počítají s novým druhem přitěžujících okolností v souvislosti s informační a komunikační technologií, jedná se zejména o šíření materiálů sexuální povahy zachycující oběť nebo se na šíření takových materiálů podílí.

Neméně významná je dohoda mezi Radou a Evropským parlamentem, „ *že pokud určitá osoba využívá služeb poskytovaných obětí obchodování s lidmi, přičemž si je vědoma, že daná osoba je obětí obchodování s lidmi, musí členské státy toto jednání považovat za trestný čin. V takových případech musí členské státy zajistit, aby za tento trestný čin bylo možné uložit účinné, přiměřené a odrazující sankce. Podle stávajících právních předpisů mají členské státy pouze zvážit, zda budou využívání služeb osob vykořisťovaných obchodníky s lidmi za trestný čin považovat.*“⁸³

⁸² EVROPSKÁ RADA, RADA EVROPSKÉ UNIE, *Boj proti obchodování s lidmi: Rada a Evropský parlament dosáhly dohody ohledně posílení pravidel*, [online]. Rada EU Tisková zpráva, zveřejněno 23. 1. 2024. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2024/01/23/fight-against-human-trafficking-council-and-european-parliament-strike-deal-to-strengthen-rules>.

⁸³ EVROPSKÁ RADA, RADA EVROPSKÉ UNIE, *Boj proti obchodování s lidmi: Rada a Evropský parlament dosáhly dohody ohledně posílení pravidel*, [online]. Rada EU Tisková zpráva, zveřejněno 23. 1. 2024. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2024/01/23/fight-against-human-trafficking-council-and-european-parliament-strike-deal-to-strengthen-rules..>

5. Významné podpůrné nástroje v boji proti obchodování s lidmi

5.1. Prevence

Situace na poli boje s pachateli trestného činu obchodování s lidmi je díky aktivnímu přístupu činitelů, kteří potírání tohoto protiprávního jednání mají v kompetenci, relativně dobře podchycena co se rozklíčování tohoto fenoménu týká. Existuje velké množství použitelné zákonné úpravy a odborné literatury, která je přístupná široké veřejnosti.

Také existuje velké množství preventivních programů zajišťovaných státními a také nestátními organizacemi, jakož i neziskovými, ale i komerčními subjekty. Např. Global Money Week⁸⁴, Poskytování právních informací pro oběti trestného činu obchodování s lidmi a oběti trestných činů souvisejících s obchodem s lidmi⁸⁵ apod.

Problémem zůstává dostupnost těchto materiálů a programů právě osobám, které se nacházejí v rizikovém prostředí, ze kterého pochází oběti obchodování s lidmi nejčastěji. Sebekvalitnější publikace, která se nedostane na místo určení, nenaplní své poslání a je tedy na místě, apelovat na všechny aktéry boje proti obchodníkům s lidmi, aby vytrvali ve sém dosavadním úsilí a ještě více se snažili dostat do prostředí, které zůstává nedostupné. Pouze proaktivní lidský přístup může nahodit nedůvěru v instituce, kterou v některých případech možné oběti obchodování s lidmi v sobě mají a jedině osobní kontakt s potenciálními oběťmi z řad sociálně slabých vrstev, zejména z tzv. sociálně vyloučených lokalit, (ne)přiznaných ghett, může zaručit, že budou i tito lidé obeznámeni s obsahem již vzniklých poučných materiálů.

Tak jako u jiné trestné činnosti, také zde nelze pracovat pouze s registrovanými statistikami, neboť jde o jev značně latentní. Proto je ostatně také trvalý zájem o co nejlepší popis znaků, dle kterých je možné rozklíčovat obchodování s lidmi a hlavně rozpoznat jeho oběti. Nelze se spoléhat na platný vzorec, že oběti trestného činu pochází pouze z konkrétního prostředí. Jak praxe ukazuje, „zobchodovatelný“ je

⁸⁴ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Česko se i v příštím roce zapojí do mezinárodního projektu podpory finanční gramotnosti Global Money Week*. [online]. 8.12.2022. [cit. 2024-03-12]. dostupné z <https://www.mfcr.cz/cs/ministerstvo/media/tiskove-zpravy/2022/cesko-se-i-v-pristim-roce-zapoji-do-mezi-49597>.

⁸⁵ LA STRADA, *Obchod s lidmi a vykořisťování jsou nepřijatelné*. [online]. 2024, [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.strada.cz/hledam-informace>.

v zásadě každý jedinec, přičemž pachatelé logicky sáhnou po nejjednodušším, nejpřístupnějším, tedy nejbezbrannějším cíli. Z praxe terénních pracovníků v první linii, nejen jak je popsána výše, ať již jde o policisty, sociální pracovníky, členy obecně prospěšných společností, pedagogy atd., je zřejmé, že tou nejrizikovější skupinou jsou děti, osoby s tížením jakkoli fyzicky i mentálně, jedinci negramotní či bez jazykové vybavenosti, osoby ze sociálně vyloučených lokalit, osoby s tížením chudobou, migranti apod. Do tohoto výčtu musíme započítat nutně další osoby, které se do rizikové skupiny řadí dílem vlastního přičinění vlivem nadměrného užívání alkoholu a omamně psychotropních látek, což dozajista dovoluje jednak dostupnost těchto jedů, jakož i relativně vysoká benevolence společnosti, zejména vůči alkoholu, který je víceméně zažitým folklorem, navzdory četným studiím o škodlivost pro jedince i společnost.

S ohledem na prostudované materiály, nemůže být překvapením, že návrh práce k dané problematice nebude nikterak originální. V teoretické rovině se jeví prevence vůči kriminalitě, včetně obchodování s lidmi, dobře popsána a je na místě tuto prevenci prosadit do praxe. Dokonce nelze upřít ani aktivní přístup příslušných orgánů zodpovědných za aktuálnost opatření, které zohledňují v problematice nepředvídatelné situace jako hospodářská recese, pandemie onemocnění COVID-19, uprchlická krize apod. Ostatně v již citované Zprávě o stavu obchodování s lidmi byly prioritami v roce 2023: *„prevence zneužívání ukrajinských uprchlíků pobývajících na území ČR k obchodování s lidmi, realizace projektu Komplexní přístup k prevenci a potírání obchodování s dětmi; zlepšení schopností pracovníků v terénu identifikovat oběti OSL s využitím stávajících nástrojů a pomůcek, cílených školení, jakož i prohlubování spolupráce orgánů veřejné správy s neziskovým sektorem a dalšími zainteresovanými subjekty.“*⁸⁶

Jedním z takových nástrojů a pomůcek zcela jistě je manuál Ministerstva vnitra České republiky OPK/1/2018, Obchodování s lidmi, Příručka pro pomoc obětem.⁸⁷ Ministerstvo vnitra České republiky, coby gestor popisované problematiky, touto příručkou naplňuje vlastní avizované ambice poskytnout srozumitelnou formou

⁸⁶ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Obchod s lidmi - Dokumenty*, Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice za rok 2022. [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx>.

⁸⁷ MINISTERSTVO VNITRA ČR, ODBOR PREVENCE KRIMINALITY. *Obchodování s lidmi. Příručka pro pomoc obětem. OPK/1/2018*. [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/wp-content/uploads/2019/03/prirucka-pro-pomoc-obetem-obchodovani-s-lidmi.pdf>.

základní informace o problematice obchodování s lidmi a to nejen obětem a policistům, ale i organizacím, které se problematice obchodování s lidmi věnují, jako je např. Městská policie, Justiční akademie, Ministerstvo zahraničních věcí, Správa uprchlických zařízení, Agentura pro sociální začleňování a jiné. I když jde o materiál zacílený na oběti, jeho využitelnost může být širší, mj. i pro preventivní účely a orientaci v rámci rizikového prostředí.

Návrh do této části práce se tedy nabízí, účelně upravit a distribuovat uvedený materiál i k dalším organizacím, které by mohly do kontaktu s oběti přijít. To ostatně vyplývá z předsevzetí Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v České republice, ale naplnění tohoto cíle sledují i další organizace (připomínky v rámci hodnotící zprávy přispívají např. zástupci GRETA, což je kontrolní mechanismus zřízený Úmluvou Rady Evropy k opatřením na úseku ochrany lidských práv, asistence a ochrany svědků a činnosti směřující k potírání obchodu s lidmi Rady Evropy⁸⁸) a snaží se o něj v rámci svých úkolů i příslušné orgány činné v trestním řízení vlastními silami, případně v úzké spolupráci se svými partnery jak v prostředí tuzemském, tak i v rámci mezinárodní spolupráce. Vydávány jsou příručky, manuály, stanoviska, ale také jsou vedeny kontaktní kampaně se zaměřením na školy, ale také třeba na zákazníky prostituce.

Zdárná prevence ve formě edukace potenciálních obětí, stejně jako zaměření se na sběr dat pro případné využití statistické, by dozajisté měla vliv na ještě větší eliminaci zisků pachatelů.

5.2. Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi

Jako nezbytný nástroj pro úspěšný boj proti obchodování s lidmi, zejména s ohledem na péči o oběti tohoto trestného činu, je Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi, tzv. Program, který zajišťuje Ministerstvo vnitra společně se specializovanou nevládní organizací a Mezinárodní organizací pro migraci Praha (IOM Praha⁸⁹). Cílem

⁸⁸ RADA EVROPY. *Úmluva Rady Evropy o potírání obchodu s lidmi*. PREMS 235713-CZE. [online]. 2013. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/16805d58b4>.

⁸⁹ IOM Czechia. *International Organization for Migration*. [online]. 2024. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://czechia.iom.int>. *Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) je součástí systému OSN jako přední mezivládní organizace, která od roku 1951 podporuje humánní a řízenou migraci ku prospěchu všech, se 175 členskými státy a přítomností ve více než 100 zemích. IOM působí v České republice od roku 1998.*

Programu je poskytnout podporu obětem obchodování s lidmi starším 18 let, zabezpečit ochranu jejich lidských práv a důstojnosti a zároveň motivovat oběti ke svědecké výpovědi a tak napomoci orgánům činným v trestním řízení při odhalování, stíhání, usvědčení a potrestání pachatelů trestných činů souvisejících s obchodováním s lidmi. Zařazení do Programu je přitom, zcela na vůli oběti, stejně jako ukončení její účasti v Programu. Dobrovolnost je základní podmínkou pro zařazení, stejně jako přerušování kontaktů se zločineckým prostředím a samozřejmostí je dodržování bezpečnostní doporučení specializované nestátní neziskové organizace nebo Policie ČR. Důležitost Programu tkví zejména v okamžité pomoci obětem se základními, k životu nutnými věcmi, v první řadě okamžité vysvobození z kriminálního prostředí. Oběti obchodování s lidmi jsou osoby nemajetné, bez dokladů, bez vazebních osob, ve špatném zdravotním stavu, proto také mezi služby plynoucí z programu patří: bezpečné azylové ubytování; hrazení nezbytných osobních výdajů; krizová intervence, tzv. doba na rozmyšlenou, zda chce oběť spolupracovat s policií; zdravotní a psychologická péče; právní poradenství; tlumočení; legalizace pobytu pro cizince pobývajících na území České republiky nelegálně; dlouhodobá sociální integrace; podpora při hledání práce; rekvalifikace; pomoc, včetně finanční pomoci při dobrovolném bezplatném návratu do země původu prostřednictvím IOM Praha; zprostředkování následné sociální pomoci po návratu.⁹⁰

S ohledem na osvědčení Programu v praxi lze navrhnout udržení stávající úrovně poskytovaných služeb pro zobchodované oběti s tím, že je na místě zaměřit se na součinnost při zajištění náhrady škody, v souvislosti se speciálním statutem oběti trestné činnosti obchodování s lidmi (§ 168 trestního zákoníku), tedy zvláště zranitelné oběti. Tento status má řadu speciálních práv, která je možné (a vhodné) v rámci pomoci těmto obětem uplatnit. K tomu je možné zmínit nálezy Ústavního soudu ze dne 7. 3. 2022 sp.zn. IV. ÚS 2620/21⁹¹.

⁹⁰ MINISTERSTVO VNITRA ČR. Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi. [online]. 2024. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/program-podpory-a-ochrany-obeti-obchodovani-s-lidmi.aspx?q=CHJuPTE%3d>

⁹¹ „K procesním aspektům náhrady nemajetkové újmy v adhezním řízení“

„Není-li pro stanovení výše nemajetkové újmy (zejména duševní útrapy při usmrcení nebo závažném ublížení na zdraví, dále snížení důstojnosti poškozeného při zásahu do osobnostních práv či újma na tzv. jiných právech) v adhezním řízení postačující vyjádření poškozeného v trestním řízení, nýbrž je nutné rozsáhlé doplnění znaleckým dokazováním, nelze obecným soudům bez dalšího opodstatněně vytýkat porušení práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod,

6. Závěr

Obchodování s lidmi je závažná a složitá trestná činnost. Zločincům přináší značné příjmy, které jim stojí za podstoupení rizika vysokých trestů a které je motivuje k provádění či participaci na této kriminální činnosti, která obětem přináší obrovské utrpení s často fatálními a nevratnými důsledky.

Boj proti obchodování s lidmi je komplikovaný a je nutné jej řešit globálně a komplexně, zejména s ohledem na skutečnost, že jde o celosvětový problém, který ve valné většině případů přesahuje hranice státních uskupení. Z tohoto důvodu je klíčová (mezinárodní) spolupráce, neboť dopad organizovaného zločinu, jehož je obchodování s lidmi součástí, je natolik podstatný, že bez zapojení všech stakeholderů není možné proti tomuto typu kriminality efektivně bojovat. Koordinace a synergie sil v boji proti obchodování s lidmi je zásadní pro zajištění evropské bezpečnosti, ochranu zranitelných osob a hospodářství i pro ochranu právního státu a základních práv, což mj. potvrzuje také Evropská komise.⁹² Problematika obchodování s lidmi je natolik výjimečná svou závažností a rozsahem, že spolupráce se neomezuje pouze na evropský kontinent, ale spolupráce je skutečně celosvětová s využitím agentur, institutů, jakými jsou kupř. styční důstojníci, národní koordinátoři atd. Z pohledu České republiky lze konstatovat právě díky stávajícímu personálnímu obsazení všech postů důležitých pro oblast boje proti obchodování s lidmi úspěšně probíhající spolupráci, na které má jednoznačně pozitivní vliv existence Meziřezortní koordinační skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi.

K tomu všemu je na místě zohlednit také veškeré ekonomické aspekty obchodování s lidmi, ať již jde o prevenci vůči samotným potencionálním obětem, mj. i díky včasné edukaci jak osob zájmových, tak i veřejnosti co nejširší, ale také uplatnění všech již existujících nástrojů s dopadem na pachatele a jejich ekonomické zisky a hlavně eliminaci pokračování v protiprávním jednání.

nepřistoupí-li k důkaznímu řízení o náhradě nemajetkové újmy v penězích a podle § 229 odst. 1 trestního řádu poškozeného odkáží s jeho nárokem na řízení ve věcech občanskoprávních.“

⁹² EVROPSKÁ KOMISE, *Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o strategii EU pro boj proti obchodování s lidmi 2021–2025 {COM(2021) 171 final}*. [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/>.

Teoretickým zkoumáním byly ekonomické aspekty rozklíčovány jako nedílná součást problematiky, stávající právní úprava a odborná literatura ekonomické aspekty reflektuje, nicméně větší důraz je kladen na aspekty trestněprávní. Obchodování s lidmi se vyznačuje několika formami provedení kořistění. V rámci tohoto zločinu pachatelé vedou několik dílčích jednání, u kterých je konstantní motiv finančního profitu viditelným ekonomickým aspektem. To bylo potvrzeno v praktické části práce, ve které byly vybrány již objasněné a soudně projednané kauzy.

Rozsahem a závažností významný případ zvaný BRIDGE nabízí pohled na celou škálu protiprávních aktivit organizované zločinecké skupiny, kdy veškerá aktivita vedla k ekonomickému prospěchu skupiny pachatelů, kteří zneužili své oběti vykořisťováním doslova ukázkovým, neboť je „natipovali“ v sociálně slabé části společnosti, odvezli je mimo domovský region, využili sociální, jakož i jazykovou bariéru obětí, izolaci, kořistili ze sociálních dávek obětí, ale též z jejich mzdy, ať již byla z oficiálního zaměstnání, tedy legálního, či prostituce. Pachatelé obchodování s lidmi doslova parazitují na pracovních aktivitách svých obětí, ze kterých tržít částku, kterou si dokáží vylepšit životní podmínky oproti standardnímu pracovnímu příjmu, přičemž náklady vynaložené v souvislosti s živobytím obětí byly minimalizovány. Obdobným principem kořistili pachatelé organizované zločinecké skupiny v druhém popsáném případě Zbojník, ve kterém pachatelé rovněž kořistili jak z nucených prací dělnického zaměření, tak i v poskytování sexuálních služeb – prostituci. Třetí případ Arcus sice nakonec nebyl soudy kvalifikován jako zločin obchodování s lidmi, nýbrž kuplířství, nicméně příbuznost těchto trestných činů opět tkví v ekonomickém rozměru motivace, kdy pachatelé v tomto případě kořistili na mladých mužích, resp. chlapcích, které prodávali klientům ve svých klubech v ČR i zahraničí, kdy přiměli své oběti k odevzdávání poloviny finanční odměny za poskytnuté sexuální služby a jak bylo zjištěno, pachatelé tuto svojí nelegální činnost měli jako živnost za účelem dosáhnout nadstandardního příjmu s akceptací nelegálního původu získaných prostředků.

Pozornost v rámci praktické části byla věnována také dvou fenoménům, které nejsou právně ukotveny, přesto budí značné kontroverze ve společnosti. Zatímco prostituce je téma rezonující společností od nepaměti, náhradní mateřství je problematikou relativně mladou. Obě mají společný rys, že se jedná o značně ziskovou činnost, která dosud nenašla právního ukotvení v systému České republiky, ale ani v dalších zemích v Evropě a ve světě vůbec, nicméně existuje snaha obě tyto aktivity tzv. šedé zóny regulovat, byť zatím je řešení obou problematik v nedohlednu.

Praktické příklady zločinu obchodování s lidmi naplno potvrdily, že je na místě se ekonomickým aspektům této trestné činnosti věnovat, protože hlavním motivem pachatelů je bezohledné generování zisku kořistěním na jimi zneužívaných obětech.

7. Seznam literatury

BLATNÍKOVÁ, Šárka. *Sexuální vykořisťování jako forma závažné organizované kriminality*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). [cit. 2023-03-21]. ISBN 978-80-7338-103-5. Dostupné také z www.ok.cz/iksp/docs/378.pdf.

BORČEVSKÝ, Pavel. *Trestní právo hmotné: zvláštní část*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2023. ISBN 978-80-7380-909-6.

GŘIVNA, Tomáš, a kol. *Oběti trestných činů. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. [cit. 2024-03-02]. ISBN 978-80-7400-793-4. Dostupné z: <https://app.beck-online.cz/>.

KUČERA Václav. *Trestný čin obchodování s lidmi*, Diplomová práce. Praha, 2019. Diplomová práce. Univerzita Karlova, právnická fakulta, [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/121478/150048200.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

NĚMEC, Miroslav. *Organizovaný zločin: aktuální problémy organizované kriminality a boje proti ní*. Praha: Naše vojsko, 1995. ISBN 80-206-0472-3.

NOŽINA, Miroslav. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. Praha: Themis, 2003. ISBN 80-7312-018-6.

SAVIANO, Roberto. *Gomora: osobní výpověď o ekonomické moci a brutální rozpínavosti neapolské Camorry*. Vyd. 2. Přeložil Alice FLEMROVÁ. Praha: Paseka, 2012. ISBN 978-80-7432-265-5.

SOULEIMANOV, Emil a kol. *Organizovaný zločin*. Praha: Auditorium, 2012. ISBN 978-80-87284-27-8.

STRÍTECKÝ, Vít a Daniel TOPINKA. *Obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování v teorii a praxi*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2013. ISBN 978-80-87558-11-9.

ŠÁMAL, Pavel a kol.. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-109-3.

ŠÁMAL, Pavel, Tomáš GŘIVNA, a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023. [cit. 2024-03-02]. ISBN 978-80-7400-893-1.

ŠÁMAL, Pavel, Jaroslava NOVOTNÁ, a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. [cit. 2024-03-02]. ISBN 978-80-7400-465-0.

VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČHTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-732-3.

ADVOKÁTNÍ DENÍK. *Právní úpravu náhradního mateřství nutně potřebujeme, shodli se odborníci*. [online]. 23. 6. 2023. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2023/06/23/pravni-upravu-nahradniho-materstvi-nutne-potrebuje-shodli-se-odbornici/>

KADEŘÁBKOVÁ Milada, *Obchodu s lidmi se daří i v Česku. Podílíme se na něm všichni, říká Markéta Hronková* [online]. Flowee, zveřejněno 7. 5. 2020. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://www.flowee.cz/clovek/7700-obchodu-s-lidmi-se-dari-i-v-cesku-podilime-se-na-nem-vsichni-rika-marketa-hronkova#:~:text=Obchod%20s%20lidmi%20prost%C4%9B%20bude%20fungovat%2C>.

KONEČNÁ, Hana, a kol. *Regulace náhradního mateřství v ČR: expertní názor. Právní prostor* [online]. 24. 9. 2021. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/regulace-nahradniho-materstvi-v-cr-expertni-nazor>.

KONEČNÁ, Hana, a kol. *Regulace náhradního mateřství v ČR: expertní názor. Právní prostor* [online]. 30. 8. 2023. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/regulace-nahradniho-materstvi-v-cr-expertni-nazor>.

NOVINKY.CZ, ČTK. *Za kuplířství v pražském klubu potvrdil soud Švýcarovi podmínku.* [online]. Praha, zveřejněno 5. 10. 2021. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/krimi-za-kuplirstvi-v-prazskem-klubu-potvrdil-soud-svycarovi-podminku-40373974>.

NOVINKY.CZ. *Znásilnění, obchodování s lidmi i dvojí manželství. Šéf otrokářského gangu si odsedí 18 let.* [online]. Novinky, zveřejněno 7. 5. 2020. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/krimi-znasilneni-obchodovani-s-lidmi-i-dvoji-manzelst-sef-otrokarskeho-gangu-si-odsedi-18-let-40360826>.

POLICIE ČR. *Obchodníci s lidmi obviněni.* [online]. 21. 11. 2017. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/obchodovani-s-lidmi-obvineni-6-osob.aspx>.

POLICIE ČR. *Ukončení vyšetřování případu ARCUS.* [online]. 5. 2. 2019. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/ukonceni-vysetrovani-pripadu-arcus.aspx>.

REDAKCE PRIMA ZOOM. *Jak vypadají otroci 21. století? A kolik je mezi nimi Čechů?* [online]. 26. 3. 2015. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://zoom.iprima.cz/historie/jak-vypadaji-otroci-21-stoleti-kolik-je-mezi-nimi-cechu>.

Evropská komise. Generální ředitelství pro migraci a vnitřní věci. *Návrh SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY, kterou se mění směrnice 2011/36/EU o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, 2022-12-19* [online]. Dostupné z <https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/ecd4e1d3-7f7c-11ed-9887-01aa75ed71a1/language-cs/format-PDF/source-281660016>, [citováno 2023-03-05]

Evropská komise. Generální ředitelství pro migraci a vnitřní věci. *Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o strategii EU pro boj proti obchodování s lidmi 2021–2025, 2021-04-14* [online]. Dostupné z <https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/94bfb18f-9e13-11eb-b85c-01aa75ed71a1>, [citováno 2023-03-05].

Evropská komise. Generální ředitelství pro migraci a vnitřní věci. *Právní a politický rámec (europa.eu)*, [online]. Dostupné z https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/organised-crime-and-human-trafficking/together-against-trafficking-human-beings/legal-and-policy-framework_en, [citováno 2023-03-19]

KRAJSKÝ SOUD V ÚSTÍ NAD LABEM. *Rozsudek č. j. 49 T 5/2023.* 22. 2. 2023.

KRAJSKÝ SOUD V ÚSTÍ NAD LABEM. *Rozsudek č. j. 49 T 28/2022,* 18. 4. 2023.

MĚSTSKÝ SOUD V PRAZE. *Rozsudek č. j. 46 T 8/2019.* 2.12.2020.

Ministerstvo vnitra ČR. Úmluva OSN o nadnárodním organizovaném zločinu včetně Protokolu OSN o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zvláště se ženami a dětmi (Palermský protokol) [online]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>, [citováno 2023-03-05].

Mnohostranné smlouvy - Portál justice [online]. Dostupné z <https://www.justice.cz/web/msp/mnohostranne-smlouvy?clanek=mnohostranne-smlouvy-trestni> [citováno 2023-03-19].

NEJVYŠŠÍ SOUD. *Usnesení č. j. 8 Tdo 1127/2021.* 24. 11. 2021.

Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime | OHCHR, <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/protocol-prevent-suppress-and-punish-trafficking-persons>.

RADA EVROPSKÉ UNIE. *Směrnice Rady 2004/81/ES ze dne 29. dubna 2004 o povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí, kteří jsou oběťmi obchodování s lidmi nebo obdrželi pomoc k nedovolenému přistěhovalectví a kteří spolupracují s příslušnými orgány.* [online]. Dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004L0081&from=CS> [citováno 2023-03-19]

RADA EVROPY. *Úmluva Rady Evropy o potírání obchodu s lidmi.* PREMS 235713-CZE. [online]. 2013. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/16805d58b4>.

Rada Evropy, Evropský soud pro lidská práva. *Příručka k článku 4 Evropské úmluvy o lidských právech – zákaz otroctví a nucené práce*, 31. prosince 2020, [online]. Dostupné z <https://www.refworld.org/docid/6048e29e0.html> [citováno 2023-03-5]

Sdělení č. 18/2015 Sb. m. s., *Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Protokolu o předcházení, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi, doplňujícího Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu v posledním znění.*

Sdělení č. 33/2017 Sb. m. s., *Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi v posledním znění.*

Sdělení č. 11/2018 Sb. m. s. *Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy Rady Evropy proti obchodování s lidskými orgány* [online]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/ms/2018-11> [citováno 2023-03-19]

Úmluva o otroctví č. 165/1930 Sb. *Dodatková úmluva o odstranění otroctví, obchodu s otroky a institucí a obyčejů otroctví podobných v posledním znění.*

Úmluva o potlačování obchodu s lidmi a potlačování využívání prostituce druhých osob, New York, 1949 (nepublikována ve Sbírce zákonů), UN General Assembly, *Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others*, A/RES/317, 2 December 1949, <https://www.refworld.org/legal/agreements/unga/1949/en/13691> [accessed 25 February 2024]. [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/5111/1/2/umluva-c-165-1930-sb-o-otroctvi/umluva-c-165-1930-sb-o-otroctvi>.

ÚSTAVNÍ SOUD, *Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 2620/21.* 7. 3. 2022.

Valné shromáždění OSN. *Úmluva o potlačování obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých*, 2. prosince 1949, A/RES/317, [online]. Dostupné z <https://www.refworld.org/docid/3ae6b38e23.html> [citováno 2023-03-5]

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Usnesení Vlády České republiky ze dne 4. května 2020 č. 502 o Národní strategii boje proti obchodování s lidmi v České republice na období 2020 – 2023.* [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx>.

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Usnesení Vlády České republiky ze dne 7. prosince 2022 č. 1021 o změně Statutu Mezirezortní koordinační skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi a o změně usnesení vlády ze dne 5. května 2020 č. 502, o Národní strategii boje proti obchodování s lidmi v České republice na období 2020 – 2023.* [online]. 7. 12. 2022. [cit. 2024-03-12]. dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx>.

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Usnesení Vlády České republiky ze dne 17. května 2023 č. 351 k návrhu poslankyň Zuzany Ožanové a Heleny Válkové na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 424), včetně přílohy (Stanovisko vlády).*

VRCHNÍ SOUD V PRAZE. *Usnesení č. j. 2 To 27/2021.* 20. 5. 2021.

VRCHNÍ SOUD V PRAZE. *Usnesení sp. zn. 10 To 58/2021.* 5.10.2021.

VRCHNÍ SOUD V PRAZE. *Rozsudek č. j. 10 To 46/2023.* 27. 6. 2023.

Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník* v posledním znění.

Zákon č. 141/1961 Sb., *zákon o trestním řízení soudním (trestní řád)* v posledním znění.

Zákon č. 45/2013 Sb. *Zákon o obětech trestných činů a o změně některých zákonů* v posledním znění.

Zákon č. 325/1999 Sb. *Zákon o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu)* v posledním znění.

Zákon č. 326/1999 Sb. *Zákon o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů* v posledním znění.

Český statistický úřad na <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/mzdy>.

EUROJUST. *Zpráva Eurojustu o obchodování s lidmi*. [online]. 16. 2. 2021 Dostupné z <https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/21-eju-031-cs.pdf> [citováno 2023-03-19]

European Commission, Directorate-General for Migration and Home Affairs. *Study on the economic, social and human costs of trafficking in human beings within the EU*, Publications Office, 2020, [online]. Dostupné z <https://data.europa.eu/doi/10.2837/3428>, [citováno 2023-03-05]

European Commission, Secretariat-General. *SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ o zprávě o migraci a azylu - Publications Office of the EU (europa.eu)*, 2023.01.12, [online]. Dostupné z <https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/619e7490-9265-11ed-b508-01aa75ed71a1/language-cs/format-PDF/source-281659411> [citováno 2023-03-05]

EVROPSKÁ KOMISE, *Boj proti obchodování s lidmi - nová strategie*. [online]. Zpráva, zveřejněno 14. 4. 2021. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: https://czechia.representation.ec.europa.eu/boj-proti-obchodovani-s-lidmi-nova-strategie-2021-04-14_cs.

EVROPSKÁ KOMISE. *Evropská bezpečnostní unie*. [online]. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/european-security-union_cs

EVROPSKÁ KOMISE, *Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o strategii EU pro boj proti organizované trestné činnosti na období 2021–2025 {SWD(2021) 74 final}*. [online]. Brusel, zveřejněno 14. 4. 2021. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0170>.

EVROPSKÁ KOMISE. *Čtvrtá zpráva o pokroku a přílohy strategie bezpečnostní unie EU*. [online]. Zveřejněno 25.5.2022. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/publications/fourth-progress-report-and-annexes-eu-security-union-strategy_en?prefLang=cs.

EVROPSKÁ KOMISE. *EMPACT fighting crime together. Boj EU proti organizované trestné činnosti*. [online]. Naposledy aktualizováno 19. 2. 2024. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/law-enforcement-cooperation/operational-cooperation/empact-fighting-crime-together_en.

EVROPSKÁ KOMISE. *Pátá zpráva o pokroku a přílohy strategie bezpečnostní unie EU*. [online]. Zveřejněno 13. 12. 2022. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/publications/fifth-progress-report-eu-security-union-strategy_en?prefLang=cs

Evropská komise. Generální ředitelství pro migraci a vnitřní věci. *ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ Zpráva o pokroku dosaženém v oblasti boje proti obchodování s lidmi (čtvrtá zpráva)* [online].

[cit. 2023-03-19]. Dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022DC0736&from=EN>.

EVROPSKÁ RADA, RADA EVROPSKÉ UNIE, *Boj proti obchodování s lidmi: Rada a Evropský parlament dosáhly dohody ohledně posílení pravidel*, [online]. Rada EU Tisková zpráva, zveřejněno 23. 1. 2024. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2024/01/23/fight-against-human-trafficking-council-and-european-parliament-strike-deal-to-strengthen-rules>.

EVROPSKÁ RADA, RADA EVROPSKÉ UNIE. *Boj EU proti organizované trestné činnosti*. [online]. Naposledy aktualizováno 19. 2. 2024. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-fight-against-crime/#how>.

EVROPSKÁ RADA, RADA EVROPSKÉ UNIE. Infografika - Výsledky boje EU proti organizované trestné činnosti v roce 2022. [online]. Naposledy aktualizováno 21. 2. 2024. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/results-eu-fight-organised-crime-2022/>.

EVROPSKÝ PARLAMENT, *Zpráva o provádění směrnice 2011/36/EU o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí*. [online]. Zpráva – A9-0011/2021, zveřejněno 1.2.2021. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2021-0011_CS.html.

EVROPSKÝ PARLAMENT. *Zpráva o regulaci prostituce v EU: její přeshraniční důsledky a dopad na genderovou rovnost a práva žen*. Zpráva - A9-0240/2023. [online]. 30. 8. 2023. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2023-0240_CS.pdf.

INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR MIGRATION (IOM), 2022. *IOM RESETTLEMENT*. IOM, GENEVA [online]. Dostupné z <https://publications.iom.int/books/iom-resettlement-2022>. [citováno 2023-03-19]

IOM CZECHIA. *International Organization for Migration*. [online]. 2024. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://czechia.iom.int>.

LA STRADA, *Obchod s lidmi a vykořisťování jsou nepřijatelné*. [online]. 2024, [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.strada.cz/hledam-informace>.

Migraceonline.cz. Portál pro kritickou diskuzi o migraci. *Proces obchodování s lidmi: Kde, jak a proč k těmto zločinům dochází: Migrace Online* [online]. Dostupné z <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/proces-obchodovani-s-lidmi-kde-jak-a-proc-k-temto-zlocinum-dochazi> [citováno 2023-03-19]

MINISTERSTVO FINANČÍ ČR. *Česko se i v příštím roce zapojí do mezinárodního projektu podpory finanční gramotnosti Global Money Week*. [online]. 8.12.2022. [cit. 2024-03-12]. dostupné z <https://www.mfcr.cz/cs/ministerstvo/media/tiskove-zpravy/2022/cesko-se-i-v-pristim-roce-zapoji-domezi-49597>.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, *Mezirezortní koordinační skupina pro oblast boje proti obchodování s lidmi (MKS)*, [online]. 2024 [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/mezirezortni-koordinacni-skupina-pro-oblast-boje-proti-obchodovani-s-lidmi-mks.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA ČR, ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY. *Národní strategie boje proti obchodování s lidmi (pro období let 2008–2011)*. [online]. Praha, 2008. [cit. 2024-03-12]. dostupné z https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/obchod_lidmi-strategie2008-2011.pdf.

MINISTERSTVO VNITRA ČR, ODBOR PREVENCE KRIMINALITY. *Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v České republice na období 2020–2023*. [online]. Praha, 2020. [cit. 2024-03-12]. dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, *Obchod s lidmi - Dokumenty*, [online]. 2024, [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Obchodování s lidmi*. [online]. 2024. [cit. 2024-03-12]. dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/o-nas-prevence-kriminality-obchodovani-s-lidmi.aspx?q=cHJuPTE%3d>.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, PREVENCE KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE. *Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi*. 2024. [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/obeti-obchodovani-s-lidmi/>.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice za rok 2021 [online]. [cit. 2023-03-05]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, *Obchod s lidmi - Dokumenty, Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice za rok 2022*. [online], [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA ČR, ODBOR PREVENCE KRIMINALITY. *Obchodování s lidmi. Příručka pro pomoc obětem. OPK/1/2018*. [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/wp-content/uploads/2019/03/prirucka-pro-pomoc-obetem-obchodovani-s-lidmi.pdf>.

MINISTERSTVO VNITRA ČR. Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi. [online]. 2024. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/program-podpory-a-ochrany-obeti-obchodovani-s-lidmi.aspx?q=cHJuPTE%3d>

OBSE. *Hospodářský dopad obchodování s lidmi*. [online]. OSCE, 15. 1. 2003. [citováno 2023-03-05]. Dostupné z <http://www.osce.org/eea/57370>.

POLICIE ČR. *Výroční zpráva NCOZ 2019*. [online]. 4. 11. 2020. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/web-informacni-servis-zpravodajstvi-vyrocní-zprava-ncoz-2019.aspx>.

Policie ČR. Výroční zpráva NCOZ 2021 [online]. 28. 06. 2022. [cit. 2023-03-21] Dostupné z <https://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zprava-ncoz-2021.aspx>,

POLICIE ČR. *Výroční zpráva NCOZ 2022*. [online]. 29. 6. 2023. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zprava-ncoz-2022.aspx>.

RADA EVROPSKÉ UNIE. EU Policy Cycle to tackle organised and serious international crime 2018/2021 – EMPACT - Implementation monitoring – Factsheets of results 2019. [online]. Brussels, 5. 5. 2020. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7623-2020-INIT/en/pdf>.

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Předkládací zpráva pro parlament ČR*, 18. 6. 2016. [online]. 2024, [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://justice.cz/web/msp/mnohostranne-smlouvy/-/clanek/umluva-rady-evropy-o-opatrenich-proti-obchodovani-s-lid-2>.

Walk Free Foundation. *THE GLOBAL SLAVERY INDEX 2018*. [online]. Dostupné z https://downloads.globalslaveryindex.org/ephemeral/GSI-2018_FNL_190828_CO_DIGITAL_P-1679235805.pdf [citováno 2023-03-19]

WHEATONOVÁ Elizabeth M., Edward J. Schauer a Thomas V. Galli. *Ekonomika obchodování s lidmi - Wheaton - 2010 - Mezinárodní migrace - Wiley Online Library* [online]. Dostupné z <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1468-2435.2009.00592.x> [citováno 2023-03-19]

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2024

JAN KNEŘ